

UNIWERSYTET ZIELONOGÓRSKI
Wydział Nauk Inżynierjno-Technicznych
Instytut Automatyki, Elektroniki i Elektrotechniki

Praca inżynierska
Kierunek: Informatyka
Specjalność: Sieciowe Systemy Informatyczne
Studia stacjonarne

**SYSTEM DO WYKRYWANIA I ROZPOZNAWANIA
OBIEKTÓW NA OBRAZIE Z KAMERY
SAMOCHODOWEJ Z WYKORZYSTANIEM
SYMULATORA CARLA**

Piotr Noga

Promotor:
Dr hab. Inż. Marek Kowal, prof. UZ

Pracę akceptuję:

.....
(data i podpis promotora)

Zielona Góra, kwiecień 2025

Streszczenie

Celem niniejszej pracy było opracowanie systemu wykrywania i rozpoznawania obiektów na obrazach pochodzących z kamery samochodowej, z zastosowaniem algorytmu YOLOv4 oraz symulatora jazdy samochodowej CARLA. Projekt zakładał integrację detektora obiektów z symulowanym środowiskiem oraz ocenę jego skuteczności w różnych warunkach drogowych i pogodowych.

W pierwszej części pracy przedstawiono charakterystykę środowiska CARLA oraz przegląd metod wykrywania obiektów w obrazach. Następnie zaprojektowano i zaimplementowano system detekcji, który umożliwia identyfikację pojazdów, pieszych i znaków drogowych w czasie rzeczywistym. System został przetestowany w symulowanych warunkach, a uzyskane wyniki wykazały wysoką skuteczność detekcji oraz stabilność działania.

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że opracowany system spełnia założone cele i może stanowić podstawę do dalszych prac nad percepcją środowiska w pojazdach autonomicznych.

Słowa kluczowe: symulator CARLA, YOLO4, Darknet, Python, Ubuntu, detekcja obiektów, rozpoznawanie obrazów, sztuczna inteligencja

Spis treści

1. Wstęp	2
1.1. Wprowadzenie	2
1.2. Cel i zakres pracy	3
1.3. Struktura pracy	4
2. Symulator Carla	5
2.1. Architektura systemu Carla	5
2.2. Możliwości symulatora	6
2.2.1. Świat	6
2.2.2. Sensory	8
2.2.3. Pogoda	14
2.2.4. Oświetlenie	16
2.2.5. Współrzędne i jednostki miary	17
2.3. Instalacja symulatora Carla	18
2.3.1. Wymagania sprzętowe	18
2.3.2. Instalacja i konfiguracja dla systemu Ubuntu	19
2.3.3. Instalacja Unreal Engine	19
2.3.4. Pobranie źródeł CARLA i komplikacja	19
2.3.5. Uruchomienie symulatora CARLA	20
2.4. Skrypt do manualnego sterowania w symulatorze CARLA	20
2.4.1. Struktura skryptu	21
2.4.2. Logika działania pliku <code>manual_control.py</code>	21
2.4.3. Pętla gry (Game Loop)	23
2.4.4. Tryb asynchronouszny i synchroniczny	23
2.4.5. Implementacja synchronizacji w <code>manual_control.py</code>	24
2.4.6. Analiza pętli głównej <code>game_loop()</code>	24
2.4.7. Znaczenie dla integracji z algorytmami zewnętrznymi	25
2.4.8. Sterowanie pojazdem z poziomu klawiatury	25
2.4.9. Pętla gry - Game Loop	26
2.4.10. Sterowanie pojazdem za pomocą klawiatury	27
2.4.11. Czyszczenie zasobów (Cleanup)	28
3. System rozpoznawania obrazów	29
3.1. YOLOv4 i konwolucyjne sieci neuronowe	34
3.1.1. Konwolucyjne sieci neuronowe (CNN)	34
3.2. Zasada działania algorytmu YOLO i YOLOv4	35
3.3. Zasada działania algorytmu YOLO i YOLOv4	36
3.3.1. Etap 1: Podział obrazu na siatkę detekcyjną	36
3.3.2. Etap 2: Predykcja atrybutów obiektów	36

3.3.3. Etap 3: Przetwarzanie danych przez sieć neuronową	36
3.3.4. Etap 4: Detekcja na wielu skalach	36
3.3.5. Etap 5: Filtrowanie wyników — Non-Maximum Suppression .	37
3.3.6. Zastosowania YOLOv4	37
3.4. Zasada działania algorytmu YOLOv4	37
3.4.1. Architektura YOLOv4	40
3.5. Zalety, wydajność i zastosowania algorytmu YOLOv4	41
3.6. Instalacja systemu YOLO	42
3.6.1. Testowanie instalacji	43
3.7. Integracja detektora YOLOv4 z symulatorem CARLA	44
4. Wyniki badań eksperymentalnych	46
4.1. Proces testowania systemu	46
4.2. Dane	48
4.3. Przykładowe funkcjonalności oprogramowania	49
5. Dyskusja rezultatów i wnioski końcowe	52

Spis rysunków

2.1.	Domyślna mapa - Town01	7
2.2.	Mapa Town04	7
2.3.	Korek drogowy	8
2.4.	Sensor odpowiadający za kolizje	9
2.5.	Kamera głębi oryginał	9
2.6.	Kamera głębi po konwersji	10
2.7.	Kamera głębi logarytmiczna	10
2.8.	Sensor GNSS	10
2.9.	Sensor IMU	11
2.10.	Sensor pDrzecięcia linii	11
2.11.	Sensor LIDAR	13
2.12.	Sensor detekcji obiektów	13
2.13.	Sensor radaru	14
2.14.	Lekki deszcz o zachodzie słońca	15
2.15.	Zachmurzona noc	15
2.16.	Mocny deszcz w południe	16
2.17.	Światła uliczne	16
2.18.	Światła pojazdu	17
2.19.	Schemat blokowy działania pliku <code>manual_control.py</code>	22
3.1.	RCNN	30
3.2.	fastRCNN	31
3.3.	fasterRCNN2	32
3.4.	SSD	32
3.5.	Schemat struktury konwolucyjnej sieci neuronowej [1]	34
3.6.	Architektura YOLOv4. Zawiera backbone, neck i head [2]	40
3.7.	Yolo Test	44
4.1.	sun10car20ppl1	47
4.2.	night20car40ppl2	47
4.3.	rainsun10car20ppl3	48

Spis tabel

2.1. Atrybuty sensora kolizji	8
3.1. Porównanie wybranych architektur	33
4.1. Wyniki testów wydajnościowych dla modelu dużego.	49
4.2. Wyniki testów wydajnościowych modelu małego.	49

Spis listingów

2.1.	caption text	14
2.2.	Aktualizacja systemu	19
2.3.	Instalacja zależności	19
2.4.	Instalacja Pythona i PIP	19
2.5.	Pobieranie źródeł CARLA	19
2.6.	Przechodzenie do folderu Unreal Engine dla CARLA	20
2.7.	Uruchamianie Unreal Engine	20
2.8.	Kompilacja CARLA	20
2.9.	Uruchamianie CARLA	20
2.10.	Instalacja zależności Pythona	20
2.11.	Uruchamianie przykładowego skryptu	20
2.12.	Przykład kodu pętli gry - Game Loop	23
2.13.	Przykładowy kod w języku Python odpowiedzialny za sterowanie pojazdem z klawiatury	25
2.14.	Przykład kodu pętli gry - Game Loop	27
2.15.	Przykładowy kod obsługi sterowania pojazdem z klawiatury	28
2.16.	Kod funkcji odpowiedzialnej za czyszczenie zasobów	28
3.1.	Aktualizacja listy pakietów	42
3.2.	Instalacja wymaganych pakietów	42
3.3.	Instalacja CUDA	43
3.4.	Instalacja cuDNN	43
3.5.	Klonowanie repozytorium YOLOv4	43
3.6.	Edytowanie pliku Makefile	43
3.7.	Kompilacja projektu YOLOv4	43
3.8.	Testowanie YOLOv4	43
3.9.	Importowanie bibliotek dla integracji z YOLOv4	44
3.10.	Globalna funkcja <code>get_anchors()</code> dla YOLOv4	44
3.11.	Wczytywanie i przetwarzanie obrazu z symulatora CARLA	45
3.12.	Wykorzystanie funkcji <code>combined_non_max_suppression</code> w celu eliminacji powtórzeń	45
4.1.	Pobieranie i przetwarzanie obrazu w symulatorze CARLA	49
4.2.	Wykrywanie obiektów za pomocą YOLOv4	50
4.3.	Filtrowanie wykrytych klas obiektów	50
4.4.	Wizualizacja wykrytych obiektów na ekranie	50
4.5.	Obsługa zdarzeń klawiatury w symulatorze	51
4.6.	Pętla główna symulacji CARLA	51

Rozdział 1

Wstęp

1.1. Wprowadzenie

Współczesna motoryzacja dynamicznie ewoluje, a jednym z kluczowych obszarów jej rozwoju są systemy rozpoznawania i wykrywania obiektów. Technologie te, wykorzystujące sztuczną inteligencję i uczenie maszynowe, pozwalają na analizę otoczenia w czasie rzeczywistym, co znajduje zastosowanie zarówno w systemach wspomagania kierowcy (ADAS), jak i w pojazdach autonomicznych. Dzięki nim możliwe jest m.in. rozpoznawanie znaków drogowych, wykrywanie przeszkodeń czy monitorowanie martwego pola, co przekłada się na zwiększenie bezpieczeństwa na drogach.

Jednym z głównych wyzwań w rozwijaniu tych technologii jest ich testowanie w realistycznych warunkach. Tradycyjne metody, takie jak rzeczywiste jazdy testowe, są kosztowne i czasochłonne, a dodatkowo mogą wiązać się z ryzykiem wypadków. Dlatego coraz częściej wykorzystuje się symulacje komputerowe, które pozwalają na przeprowadzanie eksperymentów w kontrolowanych warunkach. Jednym z najbardziej zaawansowanych narzędzi w tej dziedzinie jest symulator CARLA (Car Learning to Act) – otwartoźródłowe środowisko stworzone z myślą o badaniach nad autonomiczną jazdą oraz systemami percepji wizualnej pojazdów [3].

W niniejszej pracy zostaną omówione kluczowe aspekty wykrywania i rozpoznawania obiektów na podstawie obrazu z kamer samochodowych, a także możliwości wykorzystania symulatora CARLA do badań w tym zakresie.

Przykłady zastosowań systemów rozpoznawania obrazu w motoryzacji:

- **Systemy wspomagania kierowcy (ADAS)**
 - **Rozpoznawanie znaków drogowych** – pozwala na identyfikację znaków takich jak ograniczenia prędkości czy zakazy wyprzedzania, pomagając kierowcom w przestrzeganiu przepisów.
 - **Ostrzeganie o niezamierzonej zmianie pasa ruchu** – system analizuje położenie pojazdu i informuje kierowcę o niekontrolowanym opuszczeniu pasa.
 - **Adaptacyjny tempomat** – automatycznie dostosowuje prędkość pojazdu do warunków na drodze, utrzymując bezpieczną odległość od innych pojazdów.

- **Systemy bezpieczeństwa**
 - **Automatyczne hamowanie awaryjne** – wykrywa potencjalne kolizje i inicjuje hamowanie, aby zminimalizować ryzyko wypadku.
 - **Monitorowanie martwego pola** – ostrzega kierowcę o pojazdach znajdujących się w obszarach niewidocznych w lusterkach.
- **Autonomiczne pojazdy i analiza otoczenia**
 - **Identyfikacja przeszkód i użytkowników drogi** – pozwala na wykrywanie pieszych, rowerzystów oraz innych pojazdów, umożliwiając pojazdom autonomicznym bezpieczne poruszanie się po drogach.
 - **Predykcja zachowań innych uczestników ruchu** – analiza sygnałów drogowych, ruchu pieszych i pojazdów umożliwia przewidywanie ich manewrów i odpowiednie reagowanie.
- **Systemy wspomagające parkowanie**
 - **Automatyczne parkowanie** – pojazd może samodzielnie wykonać manewry parkowania, korzystając z kamer i czujników.
 - **Widok 360°** – system kamer rozmieszczonych wokół pojazdu ułatwia manewrowanie w ciasnych przestrzeniach.
- **Monitorowanie stanu kierowcy**
 - **Systemy wykrywające zmęczenie** – analizują ruchy kierowcy, takie jak częstotliwość mrugania czy pozycja głowy, ostrzegając w przypadku wykrycia oznak zmęczenia.

1.2. Cel i zakres pracy

W związku coraz większą ilością samochodów na drogach istnieje potrzeba ciągłego rozwoju branży systemów wspomagających zarówno kierowców jak i samych pojazdów. Proces ten skupia się nie tylko na udoskonalaniu pojazdów samochodowych, ale również ciągłym tworzeniem przepisów prawnych, które mają skłonić ich użytkowników do bezpieczniejszej jazdy. Poza aspektami prawnymi istotnym czynnikiem jest wyposażenie samochodu w systemy pomocnicze, które pozwalają kierowcy na podejmowanie szybkich i przemyślanych decyzji podczas jazdy. Głównym celem pracy zostało stworzenie systemu, umożliwiającego wykrywanie i rozpoznawanie obiektów na podstawie obrazów pochodzących z kamery samochodowej. W tym celu przyjęto założenie, iż praca zostanie zrealizowana za pomocą symulatora CARLA.

Symulator CARLA pozwala na proste i sprawne weryfikowanie stworzonych rozwiązań, za pośrednictwem symulacji wyposażonej w zestaw odpowiednich ustawień środowiskowych zapewnionych przez developerów.

Zakres pracy obejmował:

- zgromadzenie i zapoznanie się z literaturą dotyczącą systemów jak i algorytmów służących do rozpoznawania obiektów
- ustalenie wymagań

1.3. Struktura pracy

Tu powinno znaleźć się omówienie treści pracy w postaci opisu zawartości poszczególnych rozdziałów.

Uwaga: Treść tego rozdziału najrozsądniej napisać po napisaniu pozostałej części pracy.

Rozdział 2

Symulator Carla

CARLA (Carl Learning to Act), czyli otwarty symulator jazdy miejskiej został stworzony do wspierania szkoleń, treningów, tworzenia prototypów i walidacji autonomicznych systemów jazdy zarówno na poziomie percepcji jak i kontroli. System jest otwartą platformą stworzoną przez specjalistyczny zespół grafików cyfrowych. Obejmuje układy urbanistyczne, modele pojazdów, budynki, pieszych oraz znaki drogowe. Symulacja umożliwia elastyczną konfigurację, którą można wykorzystać do strategicznego szkolenia jazdy, uzyskać współrzędne GPS, prędkość, przyspieszenie pojazdu czy też informacje związane z kolizją bądź wykroczeniami drogowymi. Poza tym CARLA wykorzystuje warunki środowiskowe, jak warunki meteorologiczne oraz godzina. System wykorzystywany jest do manipulowania trasą, którą trzeba pokonać przy danych warunkach drogowych i środowiskowych [3].

2.1. Architektura systemu Carla

Symulator składa się ze skalowanej architektury klient - serwer. Serwer odpowiadają za wszystko, co jest związane z samą symulacją, czyli renderowanie czujników, obliczanie fizyczne, aktualizacje stanu świata oraz aktorów. Z kolei strona klienta składa się z sumy modułów klienckich kontrolujących logikę aktorów na scenie i ustalających warunki panujące na świecie. Osiąga to poprzez wykorzystanie interfejsu API CARLA (w Pythonie lub C++), warstwie pośredniczącej między serwerem a klientem, która stale ewoluje, aby zapewnić nowe funkcje (www.carla.org). Aby zrozumieć system CARLA należy poznać jego funkcje i elementy, dzięki którym osiąga wiele możliwości. Poniżej wymieniono niektóre z nich:

- Menedżer ruchu, czyli wbudowany system, który przejmuje kontrole nad pojazdami. Działa jako przewodnik dostarczony przez CARLA do odtworzenia środowisk miejskich z realistycznymi zachowaniami.
- Czujniki, na których polegają pojazdy podczas przekazywania informacji o swoim otoczeniu. Są to specyficzni aktorzy podłączeni do pojazdu a dane, które otrzymują mogą być przechowywane i wyszukiwane w celu ułatwienia procesu. Obecnie projekt obsługuje ich różne typy - kamery, radary, lidary, itd.
- Rejestrator, czyli funkcja służąca do odtwarzania symulacji krok po kroku

dla każdego aktora na świecie. Dzięki niej użytkownik ma dostęp do każdego miejsca na świecie w dowolnym momencie osi czasu.

- Most ROS i implementacja Autoware, które zapewnią integrację symulatora z innymi środowiskami uczenia się.
- Otwarte zasoby, czyli ułatwienie tworzenia różnych map miejskich z kontrolą warunków pogodowych i biblioteką planów z szerokim zestawem aktorów do wykorzystania.
- Scenariusz jazdy. Aby ułatwić proces uczenia się pojazdów, CARLA zapewnia serię tras opisujących różne sytuacje do iteracji. Stanowią one również podstawę wyzwania CARLA, otwartego dla każdego, kto chce przetestować swoje rozwiązania i znaleźć się w tabeli liderów.

2.2. Możliwości symulatora

CARLA wykorzystywany jest do badania trzech podejść autonomicznej jazdy:

I - klasyczny, modułowy potok, który obejmuje oparty na wizji moduł percepji, planer oparty na regułach i kontroler manewrów.

II - głęboka sieć odtwarzająca dane sensoryczne na polecenie przeszkołonych poprzez naukę naśladowania kierowców.

III - rozbudowana sieć przeszkołona od początku do końca poprzez uczenie się ze wzmacnieniem.

Symulator Carla oferuje użytkownikowi możliwości konfiguracji środowiska, w którym odbywa się symulacja. Między innymi utworzenie własnej mapy rozwoju z elementami w postaci budynków, pojazdów oraz pieszych, czy też korzystanie z gotowych środowisk utworzonych przez autorów projektu. Środowisko umożliwia symulowanie warunków pogodowych, oraz sterowanie sygnalizacją świetlną za pomocą funkcji opisanych w języku Python. W środowisku Carla, zaimplementowane są także sensory, które odgrywają istotną rolę w przypadku kolizji czy też ustawiania atrybutów kamery.

2.2.1. Świat

Mapa jest jednym z głównych elementów świata symulatora. Zawiera zarówno model 3D miejscowości, jak i definicję dróg. Definicja dróg na mapie oparta jest na pliku OpenDRIVE, standardowym formacie definicji dróg z adnotacjami. Sposób, w jaki standard 1.4 OpenDRIVE definiuje drogi, pasy ruchu, skrzyżowania itp. determinuje funkcjonalność API Pythona oraz uzasadnienie podejmowanych decyzji.

API Python działa jako wysokopoziomowy system zapytań do nawigacji po tych drogach. Jest ono stale rozwijane, aby zapewnić szerszy zestaw narzędzi

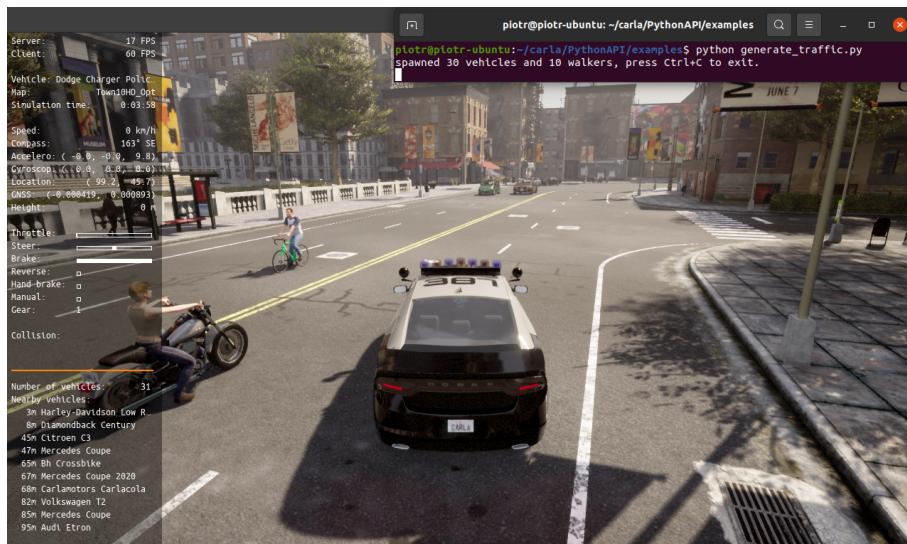
Rys. 2.1. Obraz mapy domyślnej - Town01.

Domyślną mapą simulatora CARLA jest Town01 Rys. 2.1, będąca odwzorowaniem centrum dużego miasta. Program oferuje wiele gotowych map, z których można korzystać w celu przeprowadzenia eksperymentów, nie tylko podczas różnych warunków pogodowych, ale również w rozmaitych środowiskach. Przykładem jest mapa Town04 Rys. 2.2, przedstawiająca małe miasteczko w górach, przy jeziorze.

Rys. 2.2. Obraz mapy - Town04.

Świat simulatora zapewnia również aktorów. Aktorami są nie tylko pojazdy i piesi, ale także czujniki, znaki drogowe, sygnalizacja świetlna i widzowie. Bardzo ważne jest, aby mieć pełne zrozumienie, jak na nich operować. Istnieje możliwość tworzenia aktorów zarówno ręcznie, poprzez funkcję `spawn_actor()` jak i z wykorzystaniem przykładowego programu zapewnionego przez developerów - `generate_traffic.py`

Rys. 2.3. Obraz przedstawiający symulację 30 pojazdów oraz 10 pieszych.

2.2.2. Sensory

Sensor kolizji jest to czujnik, który rejestruje zdarzenie za każdym razem, gdy jego aktor macierzysty zderzy się z czymś w świecie. Podczas jednego kroku symulacji może zostać wykrytych kilka kolizji. Aby zapewnić wykrywanie kolizji z dowolnym obiektem, serwer tworzy „fałszywych” aktorów dla elementów takich jak budynki czy krzewy, dzięki czemu możliwe jest pobranie znacznika semantycznego w celu ich identyfikacji.

Detektory kolizji nie posiadają żadnych konfigurowalnych atrybutów.

Atrybuty	Typ	Opis
frame	int	Numer ramki, w której dokonano pomiaru.
timestamp	double	Czas symulacji pomiaru w sekundach od jej początku.
transform	carla.Transform	Położenie i obrót we współrzędnych świata czujnika w czasie pomiaru.
actor	carla.Actor	Aktor, który zmierzył kolizję (rodzic czujnika).
other_actor	carla.Actor	Aktor, z którym zderzył się rodzic.
normal_impulse	carla.Vector3D	Normalny impuls wynikający z kolizji.

Tab. 2.1. Atrybuty sensora kolizji

Kolejnym sensorem jest kamera głębi. Kamera dostarcza surowe dane sceny kodujące odległość każdego piksela od kamery (znane również jako bufor głębi lub z-bufor) w celu stworzenia mapy głębi elementów.

Obraz koduje wartość głębi na piksel używając 3 kanałów przestrzeni kolorów RGB, od mniejszej do bardziej znaczących bajtów: R -> G -> B. Rzeczywista odległość w metrach może być zdekodowana za pomocą:

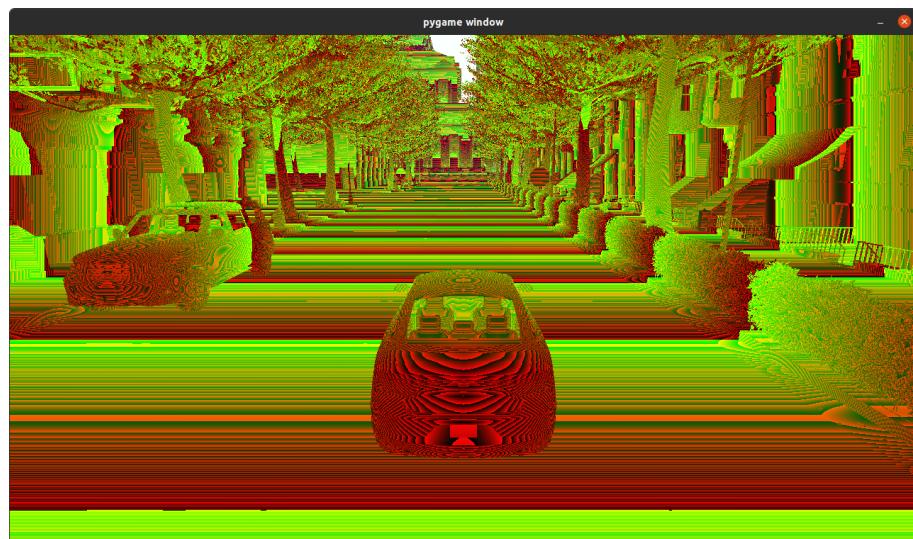

Rys. 2.4. Przykładowy obraz kolizji ze słupem.

```

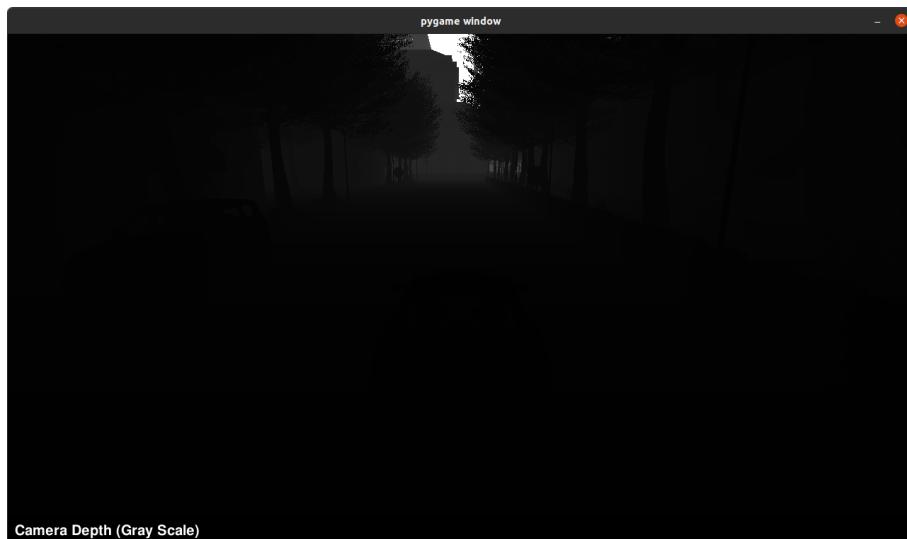
1 normalized = (R + G * 256 + B * 256 * 256) / (256 * 256 * 256 - 1)
2 in_meters = 1000 * normalized

```

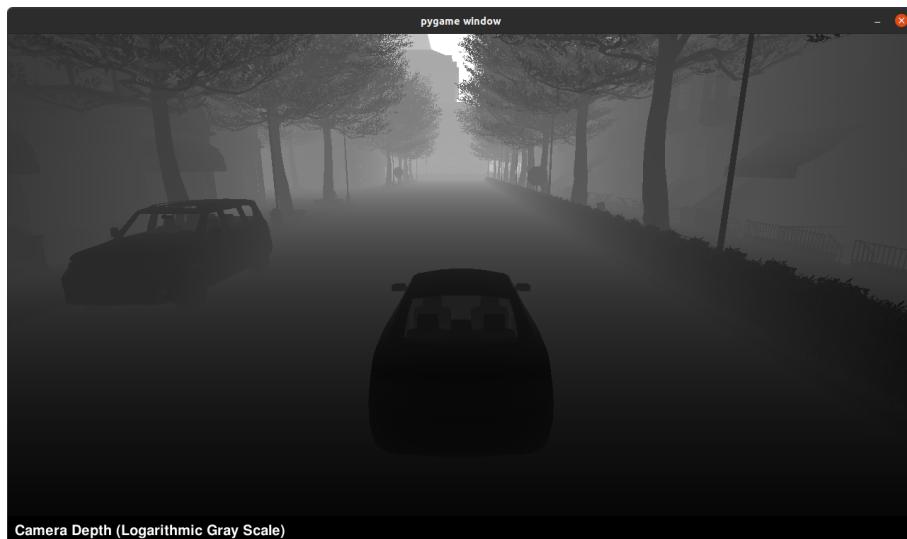

Rys. 2.5. Oryginalny obraz pochodzący z kamery głębi.

Wyjściowy obraz CARLA.Image powinien zostać zapisany na dysk przy użyciu `carla.colorConverter`, który zamieni odległość zapisaną w kanałach RGB na [0,1] float zawierający odległość, a następnie przetłumaczy to na skalę szarości. Istnieją dwie opcje w `carla.colorConverter`, aby uzyskać widok głębi: głębia w odcieniach szarości oraz głębokość logarytmiczna. Precyzja jest milimetrowa w obu, ale podejście logarytmiczne zapewnia lepsze wyniki dla bliższych obiektów. Ponadto widoczność jest lepsza dla użytkownika.

Rys. 2.6. Obraz pochodzący z kamery głębi po konwersji w odcieniach szarości.

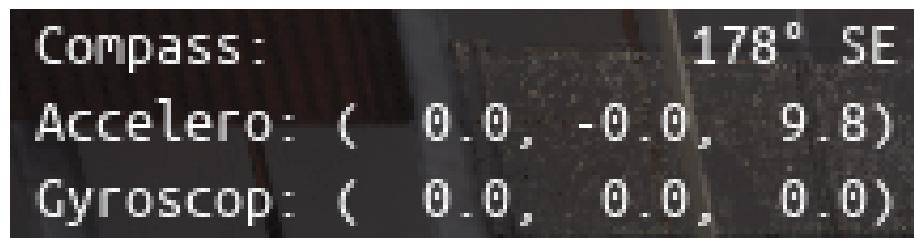
Rys. 2.7. Obraz pochodzący z kamery głębi - logarytmiczny.

Sensor GNSS (Global Navigation Satellite Systems) - podaje aktualną pozycję GNSS swojego obiektu nadzawanego. Jest ona obliczana poprzez dodanie pozycji metrycznej do początkowej lokalizacji georeferencyjnej zdefiniowanej w definicji mapy OpenDRIVE

Rys. 2.8. Widok sensora GNSS.

Sensor IMU dostarcza natomiast miary, które akcelerometr, żyroskop i kompas mogłyby pobrać dla obiektu nadzawanego. Dane są pobierane z bieżącego stanu obiektu.

Rys. 2.9. Widok sensora IMU.

Detektor wtargnięcia na pas ruchu Rejestruje zdarzenie za każdym razem, gdy jego rodzic przekroczy oznaczenie pasa ruchu. Czujnik wykorzystuje dane drogowe dostarczane przez opis mapy OpenDRIVE, aby określić, czy pojazd macierzysty najeźdża na inny pas ruchu, biorąc pod uwagę przestrzeń między kołami. Należy jednak zwrócić uwagę na pewne kwestie:

Rozbieżności pomiędzy plikiem OpenDRIVE a mapą spowodują powstanie nieprawidłowości, takich jak przecinające się pasy ruchu, które nie są widoczne na mapie. Wyjście pobiera listę oznaczeń przecinających się pasów: obliczenia są wykonywane w OpenDRIVE i uwzględniają całą przestrzeń pomiędzy czterema kołami jako całość. W związku z tym, w tym samym czasie może być przekraczanych więcej niż jeden pas ruchu.

Rys. 2.10. Obraz przykładu przecięcia linii.

Sensor LIDAR (eng. Light Detection and Ranging) - ten czujnik symuluje obracający się LIDAR zaimplementowany przy użyciu ray-casting. Punkty są obliczane przez dodanie lasera dla każdego kanału rozmieszczonego w pionowym FOV. Obrót jest symulowany poprzez obliczenie kąta poziomego, o jaki obrócił się Lidar w danej klatce. Chmura punktów jest obliczana przez wykonanie ray-cast dla każdego lasera w każdym kroku.

Pomiar LIDAR-owy zawiera paczkę z wszystkimi punktami wygenerowanymi w przedziale czasu 1/FPS. Podczas tego interwału fizyka nie jest aktualizowana, więc wszystkie punkty w pomiarze odzwierciedlają ten sam "statyczny obraz" sceny.

Informacja z pomiaru LIDAR-owego jest zakodowana w postaci punktów 4D.

Pierwsze trzy z nich to punkty przestrzenne we współrzędnych xyz, a ostatni to straty intensywności podczas jazdy. Intensywność ta jest obliczana według następującego wzoru:

$$I/I_0 = e^{-a*d}$$

Gdzie:

- a – Oznacza współczynnik tłumienia. Może on zależeć od długości fali czujnika oraz warunków atmosferycznych. Można go zmodyfikować za pomocą atrybutu LIDAR `atmosphere_attenuation_rate`.
- b – Odległość od punktu trafienia do czujnika.

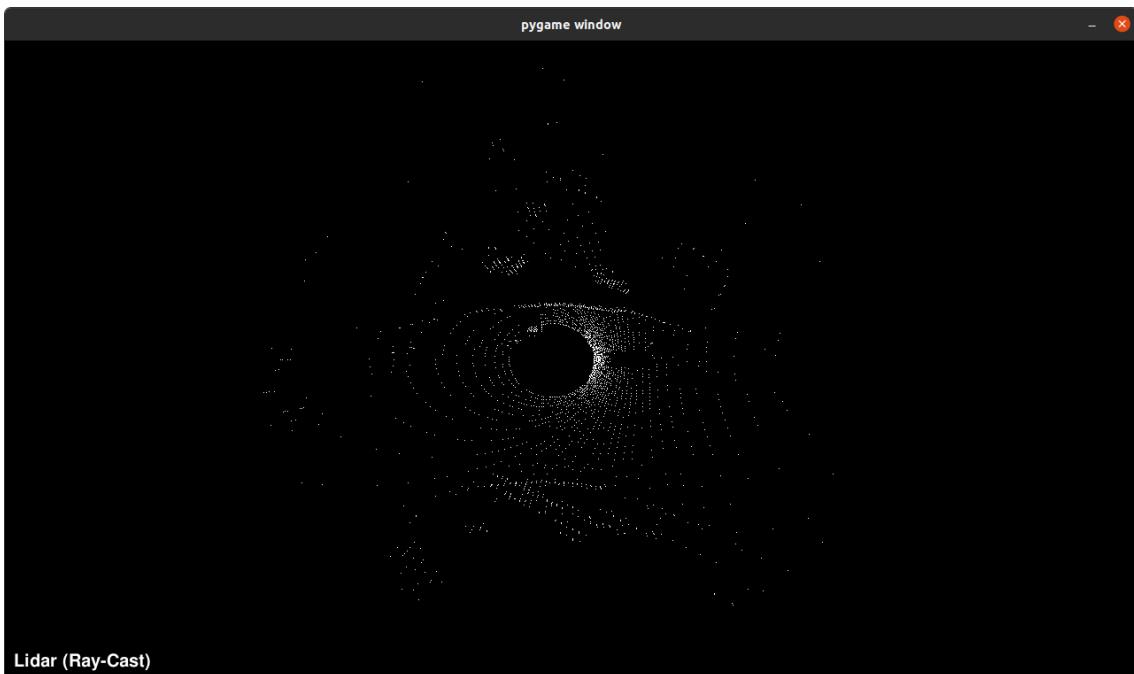
Dla większego realizmu, punkty w chmurze mogą być zrzucane. Jest to prosty sposób na symulowanie strat spowodowanych zewnętrznymi perturbacjami. Można to zrobić łącząc dwa różne sposoby.

Pierwszym sposobem jest general drop-off, czyli proporcja punktów, które są odpadane losowo. Jest to wykonywane przed śledzeniem, co oznacza, że odpadające punkty nie są obliczane, a zatem poprawia wydajność. Jeśli wartość ustawimy na 0,5, połowa punktów zostanie zrzucona.

1 `dropoff\general\rate = 0.5)`

Drugim sposobem zaś jest zrzucanie na podstawie intensywności. Dla każdego wykrytego punktu wykonywane jest dodatkowe zrzucanie z prawdopodobieństwem opartym na obliczonej intensywności. Prawdopodobieństwo to jest określone przez dwa parametry. `dropoff_zero_intensity` jest prawdopodobieństwem zrzucenia punktów o zerowej intensywności. `dropoff_intensity_limit` jest progiem intensywności, powyżej którego punkty nie będą zrzucane. Prawdopodobieństwo zrzucenia punktu w zakresie jest liniową proporcją opartą na tych dwóch parametrach.

Dodatkowo, atrybut `noise_stddev` tworzy model szumu, aby symulować nieoczekiwane odchylenia, które pojawiają się w rzeczywistych czujnikach. Dla wartości dodatnich, każdy punkt jest losowo perturbowany wzduż wektora promienia lasera. W rezultacie otrzymujemy czujnik LIDAR z doskonalem pozycjonowaniem kątowym, ale zaszumionym pomiarem odległości.

Rys. 2.11. Obraz sensora LIDAR.

Detektor przeszkodej rejestruje zdarzenie za każdym razem, gdy aktor macierzysty ma przed sobą przeszkodeję. W celu przewidywania przeszkodej, czujnik tworzy przed pojazdem macierzystym kształt kapsuły i wykorzystuje go do sprawdzania, czy nie dochodzi do kolizji. Aby zapewnić wykrywanie kolizji z każdym rodzajem obiektu, serwer tworzy "fałszywych" aktorów dla elementów takich jak budynki lub krzewy, dzięki czemu można pobrać znacznik semantyczny w celu ich identyfikacji.

Rys. 2.12. Obraz sensora detekcji obiektów.

Sensor radaru jest to czujnik tworzący widok stożkowy, który jest tłumaczony na mapę punktową 2D elementów w zasięgu wzroku i ich prędkości względem czujnika. Może to być wykorzystane do kształtuowania elementów i oceny ich ruchu i kierunku. Ze względu na użycie współrzędnych biegunkowych, punkty będą skupione wokół

środku widoku.

Rys. 2.13. Obraz sensora radaru.

2.2.3. Pogoda

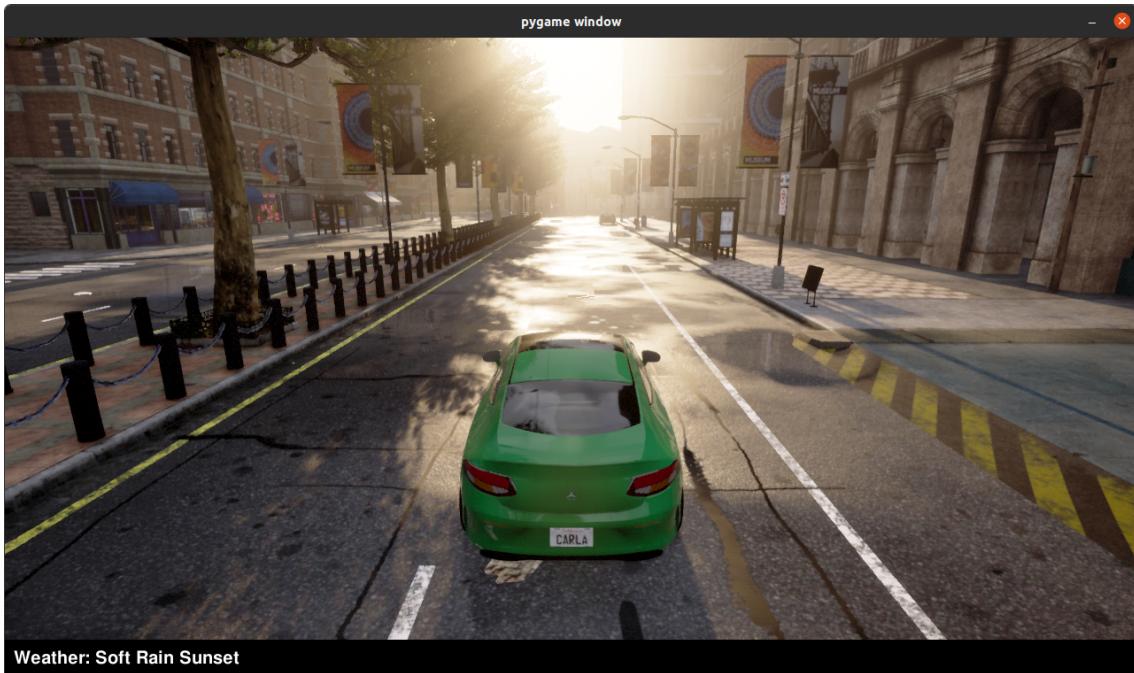
Pogoda nie jest klasą samą, lecz zbiorem parametrów dostępnych w świecie symulatora CARLA. Parametryzacja zawiera w sobie elementy takie jak położenie słońca, zachmurzenie, wiatr, mgłę, deszcz, śnieg a także wiele innych, aby umożliwić testowanie programu w każdych możliwych warunkach pogodowych. Aby zdefiniować własną pogodę używa się klasy pomocniczej `carla.WeatherParameters`

```

1     weather = carla.WeatherParameters( cloudiness=80.0, precipitation=30.0,
2     sun_altitude_angle=70.0) world.set_weather(weather)
3     print(world.get_weather())

```

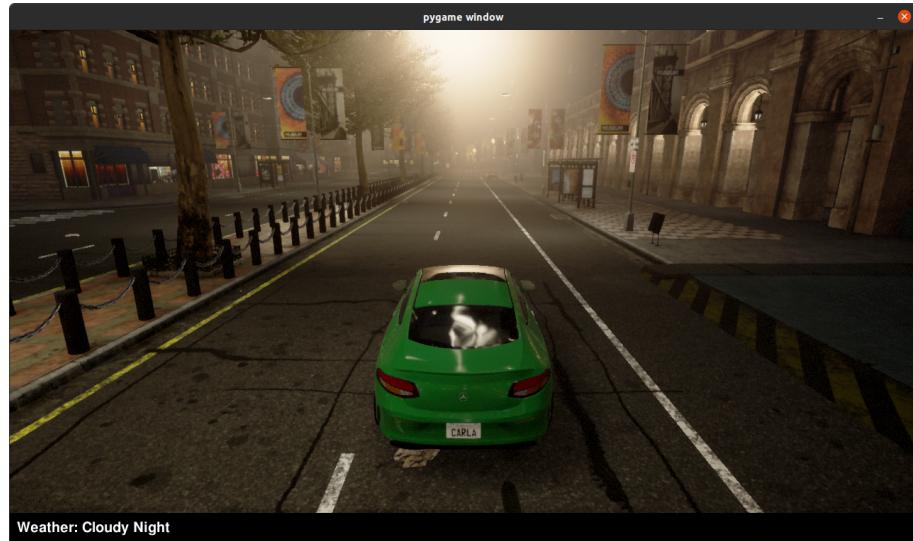
Listing 2.1. caption text

Rys. 2.14. Obraz przedstawiający lekki deszcz o zachodzie słońca.

Dostępne są również gotowe ustawienia pogody, które można bezpośrednio zastosować w symulacji jazdy samochodem. Lista zawierająca przygotowane warunki drogowe znajduje się w klasie `arla.WeatherParameters`.

```
1     world.set_weather(carla.WeatherParameters.WetCloudySunset)
```

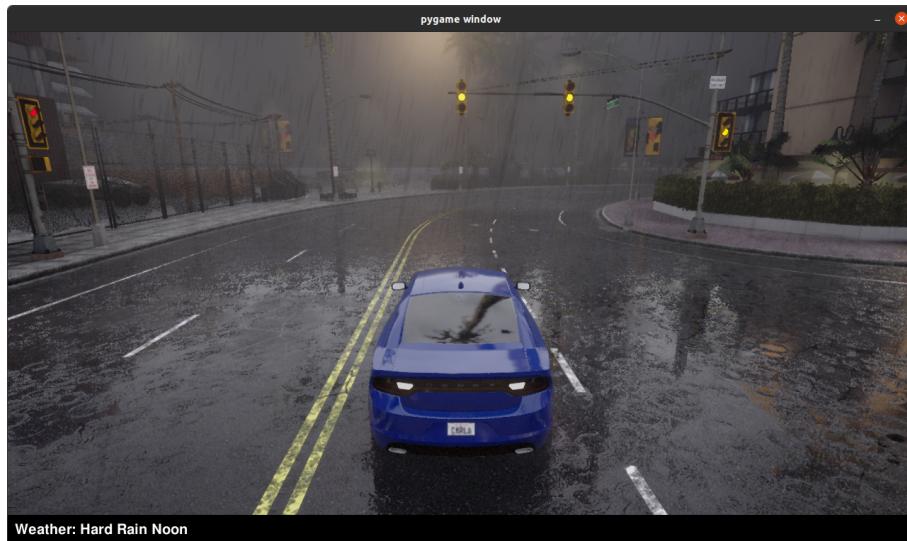

Rys. 2.15. Obraz przedstawiający zachmurzoną noc.

Istnieje również możliwość dostosowania pogody za pomocą dwóch skryptów zapewnione przez symulator CARLA. Są to:

- `environment.py` (in `PythonAPI/util`) — Zapewnia dostęp do parametrów pogodowych i świetlnych, dzięki czemu można je zmieniać w czasie rzeczywistym.

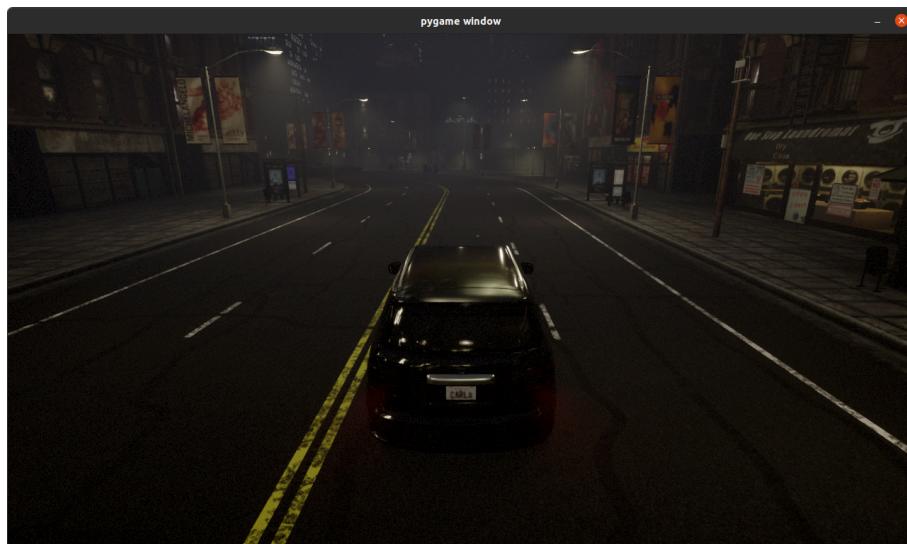
- `dynamic_weather.py` (in `PythonAPI/examples`) — Włącza określony cykl pogodowy przygotowany przez deweloperów dla każdej mapy CARLA.

Rys. 2.16. Obraz przedstawiający mocny deszcz w południe.

2.2.4. Oświetlenie

Światła uliczne włączają się automatycznie, gdy symulacja przechodzi w tryb nocny. Światła zostały umieszczone przez twórców mapy i są dostępne jako obiekty `carla.Light`. Właściwości takie jak kolor i natężenie światła mogą być dowolnie zmieniane. Zmienna `light_state` typu `carla.LightState` pozwala ustawić je wszystkie w jednym wywołaniu. Światła uliczne są kategoryzowane za pomocą ich atrybutu `light_group`, typu `carla.LightGroup`. Pozwala to na sklasyfikowanie światel jako światła uliczne, światła budynków... Aby obsłużyć grupy światel w jednym wywołaniu, można pobrać instancję `carla.LightManager`

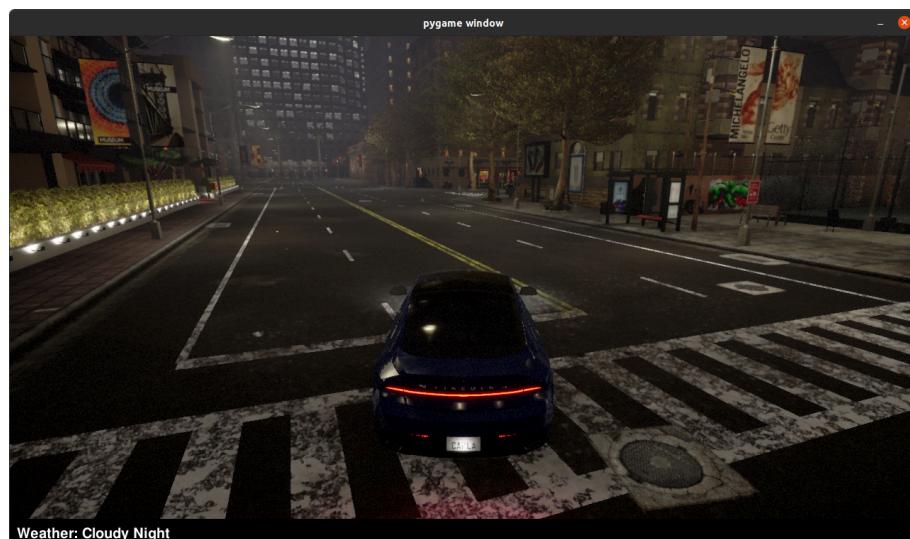

Rys. 2.17. Obraz przedstawiający światła uliczne.

Światła pojazdu muszą być włączane/wyłączane przez użytkownika. Każdy pojazd posiada zestaw świateł wymienionych w `carla.VehicleLightState`. Jak do tąd, nie wszystkie pojazdy mają zintegrowane światła. Poniżej znajduje się lista tych, które są dostępne:

- `environment.py` (Rowery) — Wszystkie posiadają przednie i tylne światło pozycyjne.
- `dynamic_weather.py` (Motocykle) — Modele Yamaha i Harley Davidson.
- `dynamic_weather.py` (Samochody) - Audi TT, Chevrolet, Dodge (radiowóz), Audi e-tron, Lincoln, Mustang, Tesla 3S, Volkswagen T2 oraz nowi goście przybywający do CARLA.

Światła pojazdu mogą być pobierane i aktualizowane w dowolnym momencie za pomocą metod `carla.Vehicle.get_light_state` i `carla.Vehicle.set_light_state`. Używają one operacji binarnych, aby dostosować ustawienie świateł [3].

Rys. 2.18. Obraz przedstawiający światła pojazdu.

2.2.5. Współrzędne i jednostki miary

Układ współrzędnych

Symulator CARLA [3] oraz Unreal Engine 4 (UE4) stosują lewoskrętny układ współrzędnych kartezjański z osią Z skierowaną w góre (Z-up). Oznacza to:

- **Oś X:** skierowana do przodu (forward).
- **Oś Y:** skierowana w prawo (right).
- **Oś Z:** skierowana w górę (up).

Punkt $(0, 0, 0)$ to początek układu współrzędnych, zwany *origin*. Wartości dodatnie na osi X oznaczają ruch do przodu, na osi Y w prawo, a na osi Z w górę [4].

Jednostki miary

W obu środowiskach:

- **1 jednostka (unit)** odpowiada **1 centymetrowi** w rzeczywistości.
- **1 metr = 100 jednostek.**
- **1 kilometr = 100 000 jednostek.**
- **1 cal = 2,54 jednostki.**
- **1 stopa = 30,48 jednostki.**

Oznacza to, że zarówno w UE4, jak i w CARLA, 1 jednostka w grze to 1 cm w świecie rzeczywistym [5].

Pozycjonowanie obiektów i punkt (0, 0, 0)

W UE4 i CARLA:

- **Punkt (0, 0, 0):** znajduje się w centrum świata gry, zwykle w miejscu, gdzie zaczyna się scena.
- **Pozycjonowanie obiektów:** odbywa się poprzez określenie ich lokalizacji względem tego punktu, np. `actor.set_location(FVector(x, y, z))`.

Podsumowanie

- **Układ współrzędnych:** Lewoskrętny, Z-up.
- **Punkt (0, 0, 0):** Centrum świata gry.
- **Jednostka miary:** 1 jednostka = 1 cm w rzeczywistości.

2.3. Instalacja symulatora Carla

2.3.1. Wymagania sprzętowe

Rekomendowana specyfikacja komputera dla najnowszej wersji symulatora CARLA 0.9.13 prezentuje się następująco:

- Procesor Intel i7 gen 9th - 11th / Intel i9 gen 9th - 11th / AMD ryzen 7 / AMD ryzen 9
- Ilość pamięci RAM +16 GB pamięci RAM
- Ilość miejsca na dysku 130GB
- Karta graficzna najlepiej z 6GB lub 8GB pamięci VRAM np. NVIDIA RTX 2070 / NVIDIA RTX 2080 / NVIDIA RTX 3070, NVIDIA RTX 3080 lub nowsze
- System operacyjny Ubuntu 18.04/ 20.04/ 22.04/ Windows 10

2.3.2. Instalacja i konfiguracja dla systemu Ubuntu

Pierwszym etapem instalacji CARLA jest przygotowanie systemu. W pierwszej kolejności system powinien zostać zaktualizowany, a niezbędne pakiety zainstalowane:

```
1      sudo apt update
2      sudo apt upgrade
```

Listing 2.2. Aktualizacja systemu

Następnie muszą zostać zainstalowane zależności wymagane przez CARLA:

```
1      sudo apt install build-essential clang cmake git libcurl4-openssl-dev
      libssl-dev \
2      libsqlite3-dev libudev-dev pkg-config python3-dev python3-pip \
3      python3-setuptools python3-wheel qt5-qmake qtbase5-dev libqt5core5a \
4      libqt5gui5 libqt5widgets5 libprotobuf-dev protobuf-compiler \
5      libSDL2-dev libpng-dev libjpeg-dev libtiff-dev libgtk-3-dev \
6      libassimp-dev libblas-dev liblapack-dev libboost-all-dev \
7      libopenblas-dev libatlas-base-dev libeigen3-dev
```

Listing 2.3. Instalacja zależności

Dodatkowo, konieczne jest zainstalowanie języka Python oraz menedżera pakietów PIP:

```
1      sudo apt install python3 python3-pip
2      python3 -m pip install --upgrade pip
```

Listing 2.4. Instalacja Pythona i PIP

2.3.3. Instalacja Unreal Engine

Ze względu na to, że CARLA jest oparta na silniku Unreal Engine, konieczne jest jego zainstalowanie. Proces ten może zostać przeprowadzony za pomocą Epic Games Launcher [6].

1. Należy założyć konto na stronie <https://www.epicgames.com/>.
2. Następnie należy pobrać i zainstalować Epic Games Launcher.
3. Po instalacji wymagane jest zalogowanie się i przejście do zakładki **Library**.
4. Należy wybrać odpowiednią wersję Unreal Engine (zalecana 4.27 lub nowsza) i przeprowadzić instalację.
5. Po zakończeniu instalacji Unreal Engine powinien zostać uruchomiony za pośrednictwem Epic Games Launcher.

2.3.4. Pobranie źródeł CARLA i komplikacja

Aby pobrać CARLA, repozytorium musi zostać sklonowane z GitHub:

```
1      cd ~
2      git clone https://github.com/carla-simulator/carla.git
3      cd carla
```

Listing 2.5. Pobieranie źródeł CARLA

Kolejnym krokiem jest przejście do katalogu zawierającego projekt Unreal Engine dla CARLA:

```
1 cd Unreal/CarlaUE4
```

Listing 2.6. Przechodzenie do folderu Unreal Engine dla CARLA

Następnie konieczne jest uruchomienie Unreal Engine w celu konfiguracji projektu:

```
1 ~/UnrealEngine/Engine/Binaries/Linux/UE4Editor CarlaUE4.uproject
```

Listing 2.7. Uruchamianie Unreal Engine

Po uruchomieniu Unreal Engine należy wybrać opcję `Generate Visual Studio project files` i zamknąć edytor.

W kolejnym kroku wymagane jest powrócenie do terminala i przeprowadzenie kompilacji:

```
1 make
```

Listing 2.8. Kompilacja CARLA

2.3.5. Uruchomienie symulatora CARLA

Po zakończeniu kompilacji symulator CARLA może zostać uruchomiony:

```
1 cd ~/carla/Unreal/CarlaUE4/Binaries/Linux
2 ./CarlaUE4
```

Listing 2.9. Uruchamianie CARLA

Po pomyślnym uruchomieniu symulatora powinien ukazać się obraz mapy domyślnej widocznym na Rys. 2.1. Korzystanie z API CARLA w Pythonie Można rozpocząć poprzez instalację odpowiednich pakietów:

```
1 pip3 install carla
```

Listing 2.10. Instalacja zależności Pythona

Aby zweryfikować poprawność działania, można uruchomić przykładowy skrypt Pythona:

```
1 cd ~/carla/PythonAPI/examples
2 python spawn_npc.py
```

Listing 2.11. Uruchamianie przykładowego skryptu

Jeżeli wszystkie kroki zostały wykonane poprawnie, symulator CARLA powinien działać, a skrypt Python powinien uruchomić się bez problemów.

2.4. Skrypt do manualnego sterowania w symulatorze CARLA

Plik `manual_control.py` w symulatorze CARLA jest skryptem umożliwiającym ręczne sterowanie pojazdem za pomocą klawiatury oraz myszy. Stanowi on

jedno z podstawowych narzędzi do testowania, eksploracji oraz analizy środowiska symulacyjnego, dostarczając użytkownikowi pełną kontrolę nad pojazdem w czasie rzeczywistym.

2.4.1. Struktura skryptu

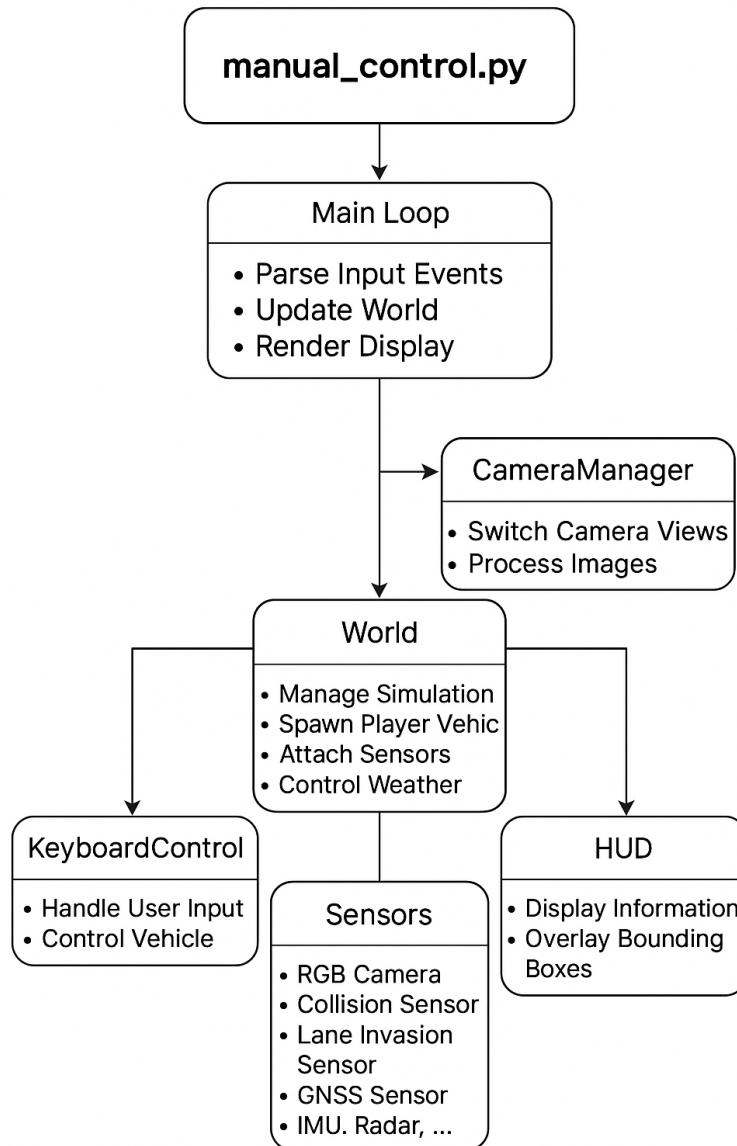
Plik `manual_control.py` został zaprojektowany modularnie i obejmuje kilka klu-cowych sekcji, z których każda realizuje specyficzny etap działania aplikacji:

- **Importowanie bibliotek oraz konfiguracja klienta CARLA** – inicjalizacja połączenia z serwerem symulacji oraz załadowanie niezbędnych bibliotek zewnętrznych, takich jak `pygame` czy `carla`.
- **Inicjalizacja środowiska i pojazdu** – stworzenie świata symulacyjnego, pojazdu oraz podłączenie odpowiednich czujników.
- **Obsługa wejścia użytkownika** – monitorowanie urządzeń wejściowych (kla-wiatura, mysz) za pomocą biblioteki `pygame`.
- **Główna pętla gry (game loop)** – ciągłe przetwarzanie zdarzeń, aktualizacja stanu świata oraz renderowanie obrazu.
- **Zakończenie i czyszczenie zasobów** – prawidłowe usunięcie wszystkich aktorów i zwolnienie zasobów systemowych.

Każdy z tych etapów pełni fundamentalną rolę w zapewnieniu poprawnej i wydajnej pracy symulacji.

2.4.2. Logika działania pliku `manual_control.py`

Plik `manual_control.py` realizuje pełny cykl życia aplikacji symulacyjnej: od inicjalizacji środowiska, przez obsługę sterowania ręcznego, aż po prawidłowe za-kończenie symulacji. Jego struktura została przedstawiona na schemacie blokowym (rysunek 2.19).

Rys. 2.19. Schemat blokowy działania pliku `manual_control.py`

Główne komponenty systemu:

- **Main Loop** – odpowiada za przetwarzanie zdarzeń wejściowych, aktualizację stanu świata oraz renderowanie grafiki.
- **CameraManager** – umożliwia zarządzanie widokami kamer i przetwarzanie danych z czujników wizualnych.
- **World** – zarządza całym światem symulacji, w tym pojazdem użytkownika, pogodą oraz czujnikami.
- **KeyboardControl** – przetwarza sygnały z klawiatury i przekłada je na konkretne komendy sterujące pojazdem.
- **Sensors** – obejmuje wszystkie dostępne czujniki w symulatorze (kamera RGB, czujniki kolizji, lane invasion sensor, GNSS, IMU, radar).

- **HUD (Heads-Up Display)** – odpowiedzialny za prezentowanie informacji o stanie symulacji w formie graficznej.

Komunikacja między tymi komponentami odbywa się w sposób asynchroniczny, zapewniając płynne działanie symulacji oraz wysoką responsywność interfejsu użytkownika.

2.4.3. Pętla gry (Game Loop)

Główna pętla symulacyjna, realizowana w funkcji `game_loop()`, odpowiedzialna jest za cykliczne aktualizowanie stanu środowiska oraz reagowanie na zdarzenia wejściowe. Jej główne zadania obejmują:

1. **Odczyt stanu klawiatury** – umożliwia wykrywanie naciśniętych klawiszy w czasie rzeczywistym.
2. **Analizę wejścia użytkownika** – wywołanie funkcji `parse_control_input()` celem przetworzenia danych wejściowych.
3. **Zastosowanie kontroli do pojazdu** – przekazanie utworzonych komend sterujących do pojazdu poprzez metodę `apply_control()`.
4. **Synchronizację klatek** – zapewnienie płynności animacji przy użyciu `clock.tick(30)`, co ustala stałą liczbę 30 FPS.

Przykładowy kod realizacji pętli gry:

```

1  def main():
2      client = carla.Client('localhost', 2000)
3      world = client.get_world()
4      control = carla.VehicleControl()
5
6      pygame.init()
7      clock = pygame.time.Clock()
8
9      try:
10         while True:
11             keys = pygame.key.get_pressed()
12             control = parse_control_input(keys)
13
14             vehicle = world.get_actors().filter('vehicle.*')[0]
15             vehicle.apply_control(control)
16
17             clock.tick(30)
18         except KeyboardInterrupt:
19             pass

```

Listing 2.12. Przykład kodu pętli gry - Game Loop

2.4.4. Tryb asynchroniczny i synchroniczny

Symulator CARLA umożliwia uruchamianie środowiska symulacyjnego w dwóch podstawowych trybach: asynchronicznym oraz synchronicznym. Zrozumienie ich różnic i sposobu implementacji w kodzie źródłowym, a szczególnie w kontekście pętli

głównej symulacji, ma kluczowe znaczenie dla skutecznej integracji z zewnętrznymi systemami przetwarzania, takimi jak np. algorytmy detekcji obiektów w czasie rzeczywistym. W trybie **asynchronicznym**, który jest domyślnym ustawieniem symulatora, świat gry jest aktualizowany niezależnie od klienta. Oznacza to, że symulacja działa z własną częstotliwością i nie oczekuje na sygnały od zewnętrznych aplikacji. Dane z sensorów, takich jak kamery czy lidary, mogą być więc niespójne względem stanu symulacji w momencie ich odczytu, co może skutkować niedokładnościami podczas analizy lub uczenia modeli [3].

W przeciwnieństwie do tego, tryb **synchroniczny** pozwala klientowi kontrolować tempo symulacji. W tym trybie każda klatka symulacji jest generowana dopiero po wywołaniu metody `world.tick()` przez klienta. Dzięki temu możliwe jest pełne zsynchronizowanie stanu świata z danymi z sensorów, co jest niezbędne w wielu zastosowaniach wymagających precyzji, takich jak testowanie algorytmów percepcji w pojazdach autonomicznych.

2.4.5. Implementacja synchronizacji w `manual_control.py`

Tryb synchroniczny jest aktywowany w pliku `manual_control.py` poprzez odpowiednią konfigurację ustawień świata gry. Kluczowy fragment kodu odpowiedzialny za aktywację tego trybu przedstawia się następująco:

```
settings = world.get_settings()
settings.synchronous_mode = True
settings.fixed_delta_seconds = 0.05
world.apply_settings(settings)
```

Ustawienie parametru `synchronous_mode` na `True` oraz określenie `fixed_delta_seconds` (np. 0.05 s odpowiadające 20 FPS) pozwala osiągnąć spójne, deterministyczne zachowanie symulacji. W przypadku uruchomienia skryptu z parametrem `--sync`, aktywowany zostaje synchroniczny mechanizm sterowania symulacją.

2.4.6. Analiza pętli głównej `game_loop()`

Główna pętla symulacji, zdefiniowana w funkcji `game_loop()`, realizuje krokową kontrolę nad światem gry. Przykładowy fragment tej pętli wygląda następująco:

```
while True:
    if args.sync:
        sim_world.tick()
        clock.tick_busy_loop(60)
    if controller.parse_events(client, world, clock, args.sync):
        return
    world.tick(clock)
    world.render(display)
    pygame.display.flip()
```

Jej działanie można rozłożyć na kilka kroków:

1. **Synchronizacja z serwerem:** Jeśli aktywowany został tryb synchroniczny (`args.sync`), klient wywołuje metodę `sim_world.tick()`, co inicjuje przetworzenie jednej klatki symulacji po stronie serwera.
2. **Ograniczenie liczby klatek:** Funkcja `clock.tick_busy_loop(60)` ogranicza liczbę iteracji pętli do 60 na sekundę, a także oblicza czas między kolejnymi iteracjami.
3. **Przetwarzanie zdarzeń wejściowych:** Metoda `parse_events(...)` obsługuje zdarzenia Pygame, takie jak naciśnięcia klawiszy, zamknięcie aplikacji itp. Jeśli użytkownik zainicjuje zakończenie programu, pętla zostaje przerwana.
4. **Aktualizacja stanu lokalnego:** Wywołanie `world.tick(clock)` służy do wewnętrznej aktualizacji komponentów klienta – takich jak interfejs użytkownika (HUD), kamery czy dane z sensorów. W trybie synchronicznym nie powoduje ono przesunięcia świata gry, lecz jedynie uzupełnia dane już wygenerowane przez `sim_world.tick()`.
5. **Renderowanie:** Funkcja `world.render(display)` przygotowuje obraz do wyświetlenia, a `pygame.display.flip()` aktualizuje ekran, pokazując najnowszą ramkę wraz z interfejsem graficznym.

Dzięki takiej konstrukcji pętli możliwa jest pełna kontrola nad przebiegiem symulacji. Co istotne, w trybie synchronicznym to klient dyktuje tempo, co jest kluczowe w zastosowaniach związanych z uczeniem maszynowym i testowaniem detekcji obiektów (np. YOLO), gdzie wymagana jest spójność między stanem środowiska a danymi sensorycznymi.

2.4.7. Znaczenie dla integracji z algorytmami zewnętrznymi

Zastosowanie trybu synchronicznego jest szczególnie istotne w kontekście integracji z zewnętrznymi algorytmami analizy danych, np. systemami opartymi o YOLO. W takich przypadkach przetwarzanie obrazu musi być zgodne ze stanem symulacji, aby wykrywane obiekty odpowiadały ich rzeczywistej pozycji i prędkości. Brak synchronizacji może prowadzić do błędnych detekcji i zaburzenia procesu wnioskowania.

2.4.8. Sterowanie pojazdem z poziomu klawiatury

Jednym z głównych elementów interakcji użytkownika z pojazdem w symulatorze CARLA jest sterowanie przy pomocy klawiatury. W tym celu skrypt `manual_control.py` wykorzystuje bibliotekę `pygame`, która pozwala na obsługę wejścia użytkownika i monitorowanie stanu klawiszy. Główna funkcja odpowiedzialna za to zadanie to `parse_control_input()`, która analizuje naciśnięte klawisze i na ich podstawie dostosowuje parametry sterowania pojazdem.

Przykładowy kod do obsługi sterowania pojazdem:

```

1      import pygame
2
3      def parse_control_input():
4          keys = pygame.key.get_pressed()    # Pobranie stanu klawiszy

```

```

5     control = carla.VehicleControl() # Obiekt sterowania
6         pojazdem
7
8     if keys[pygame.K_w]: # Przyspieszanie (gaz)
9         control.throttle = 1.0
10    if keys[pygame.K_s]: # Hamowanie
11        control.brake = 1.0
12    if keys[pygame.K_a]: # Skręt w lewo
13        control.steer = -1.0
14    if keys[pygame.K_d]: # Skręt w prawo
15        control.steer = 1.0
16
17
18     return control # Zwrócenie obiektu sterowania

```

Listing 2.13. Przykładowy kod w języku Python odpowiedzialny za sterowanie pojazdem z klawiatury

Opis kodu:

- **Pobranie stanu klawiszy:** Funkcja `pygame.key.get_pressed()` zwraca tablicę wartości logicznych dla wszystkich klawiszy, umożliwiając interakcję z pojazdem. Wartość `True` oznacza, że dany klawisz jest wcisnięty.
- **Tworzenie obiektu sterowania:** Obiekt `carla.VehicleControl()` jest używany do przekazywania parametrów sterowania do symulowanego pojazdu. Wśród właściwości tego obiektu znajdują się:
 - `throttle` – stopień przyspieszenia (wartość od 0.0 do 1.0),
 - `brake` – stopień hamowania (wartość od 0.0 do 1.0),
 - `steer` – kąt skrętu (wartość od -1.0 do 1.0, gdzie -1.0 oznacza skręt w lewo, a 1.0 w prawo).
- **Sterowanie pojazdem:** Na podstawie wcisniętych klawiszy funkcja ustawia odpowiednie wartości w obiekcie `control`. Na przykład:
 - W powoduje przyspieszanie pojazdu (`throttle = 1.0`),
 - S uruchamia hamowanie (`brake = 1.0`),
 - A i D sterują kątem skrętu.
- **Zwrócenie obiektu sterowania:** Po przetworzeniu stanu klawiszy funkcja zwraca obiekt `control`, który jest następnie używany do sterowania pojazdem w symulacji.

2.4.9. Pętla gry - Game Loop

W symulatorze CARLA plik `manual_control.py` zawiera funkcję `game_loop()`, która pełni rolę głównej pętli symulacyjnej, odpowiedzialnej za interakcję użytkownika ze światem symulowanym oraz za aktualizację i renderowanie otoczenia w czasie rzeczywistym. Funkcja ta inicjalizuje wszystkie niezbędne komponenty środowiska, nawiązuje połączenie z serwerem CARLA, a następnie wykonuje ciągłą iterację (pętlę nieskończoną), aż do zakończenia programu przez użytkownika. W przypadku symulatora CARLA pętla gry wykonuje następujące kroki:

1. **Pobranie stanu klawiszy:** Funkcja `pygame.key.get_pressed()` umożliwia monitorowanie stanu wszystkich klawiszy na klawiaturze, co pozwala na kontrolowanie pojazdu. Odczyt stanu klawiszy jest kluczowy do sterowania ruchem pojazdu (np. przyspieszanie, hamowanie, skręt w lewo lub prawo).
2. **Przetwarzanie wejścia użytkownika:** Funkcja `parse_control_input(keys)` analizuje stan klawiszy i na tej podstawie ustawia odpowiednie parametry sterowania pojazdem. Na przykład, jeśli użytkownik wcisnie klawisz W, wartość `throttle` zostaje ustawiona na 1.0, co powoduje przyspieszenie pojazdu.
3. **Zastosowanie kontroli do pojazdu:** Funkcja `vehicle.apply_control(control)` wysyła skonfigurowany obiekt sterowania do pojazdu, aby ten wykonał odpowiednią akcję (np. przyspieszenie, hamowanie, skręt).
4. **Kontrola liczby klatek na sekundę:** Funkcja `clock.tick(30)` zapewnia, że symulacja nie będzie działała za szybko, umożliwiając płynne sterowanie pojazdem i zachowanie właściwej synchronizacji w grze.

Przykładowy fragment kodu pętli gry:

```

1  def main():
2      client = carla.Client('localhost', 2000)    # Inicjalizacja
3          klienta CARLA
4      world = client.get_world()    # Pobranie świata symulacji
5      control = carla.VehicleControl()    # Obiekt sterowania
6          pojazdem
7
8      pygame.init()    # Inicjalizacja pygame
9      clock = pygame.time.Clock()    # Inicjalizacja zegara dla
10         kontrolowania FPS
11
12     try:
13         while True:
14             keys = pygame.key.get_pressed()    # Pobieranie stanu
15                 klawiszy
16             control = parse_control_input(keys)    # Analiza wejścia od
17                 użytkownika
18
19             vehicle = world.get_actors().filter('vehicle.*')[0]    #
20                 Pobranie pojazdu
21             vehicle.apply_control(control)    # Zastosowanie kontroli do
22                 pojazdu
23
24             clock.tick(30)    # Ograniczenie liczby klatek na sekundę
25             except KeyboardInterrupt:
26                 pass

```

Listing 2.14. Przykład kodu pętli gry - Game Loop

2.4.10. Sterowanie pojazdem za pomocą klawiatury

Sterowanie pojazdem odbywa się głównie przy pomocy klawiatury, wykorzystując bibliotekę `pygame` do obsługi zdarzeń wejściowych. Główną funkcją odpowiedzialną za przetwarzanie sygnałów od użytkownika jest `parse_control_input()`, która analizuje aktualny stan klawiatury i przekłada go na komendy sterujące pojazdem.

```

1 import pygame
2
3 def parse_control_input():
4     keys = pygame.key.get_pressed()
5     control = carla.VehicleControl()
6
7     if keys[pygame.K_w]:
8         control.throttle = 1.0
9     if keys[pygame.K_s]:
10        control.brake = 1.0
11    if keys[pygame.K_a]:
12        control.steer = -1.0
13    if keys[pygame.K_d]:
14        control.steer = 1.0
15
16    return control

```

Listing 2.15. Przykładowy kod obsługi sterowania pojazdem z klawiatury

Opis kodu:

- **Pobieranie stanu klawiszy** – funkcja `pygame.key.get_pressed()` umożliwia detekcję aktualnie wciśniętych klawiszy.
- **Tworzenie obiektu sterowania** – `carla.VehicleControl` umożliwia ustawienie parametrów takich jak przyspieszenie, hamowanie czy skręt.
- **Ustawianie parametrów** – przypisanie odpowiednich wartości do właściwości `throttle`, `brake` i `steer` w zależności od interakcji użytkownika.
- **Zwrócenie obiektu** – gotowy obiekt sterowania zostaje przesłany do funkcji sterującej pojazdem w świecie symulacyjnym.

2.4.11. Czyszczenie zasobów (Cleanup)

Po zakończeniu działania symulacji niezbędne jest prawidłowe usunięcie wszystkich aktorów, aby zwolnić pamięć oraz uniknąć potencjalnych błędów.

Proces ten obejmuje:

- **Pobranie aktorów** – funkcja `world.get_actors()` zwraca wszystkie aktywne obiekty w świecie.
- **Zniszczenie aktorów** – poprzez iteracyjne wywoływanie metody `destroy()` na każdym z aktorów.

Przykładowy kod funkcji czyszczącej:

```

1 def cleanup(world):
2     actors = world.get_actors()
3     for actor in actors:
4         actor.destroy()

```

Listing 2.16. Kod funkcji odpowiedzialnej za czyszczenie zasobów

Poprawne czyszczenie zasobów zapewnia optymalną wydajność symulacji i umożliwia jej wielokrotne uruchamianie bez ryzyka narastania błędów pamięciowych.

Rozdział 3

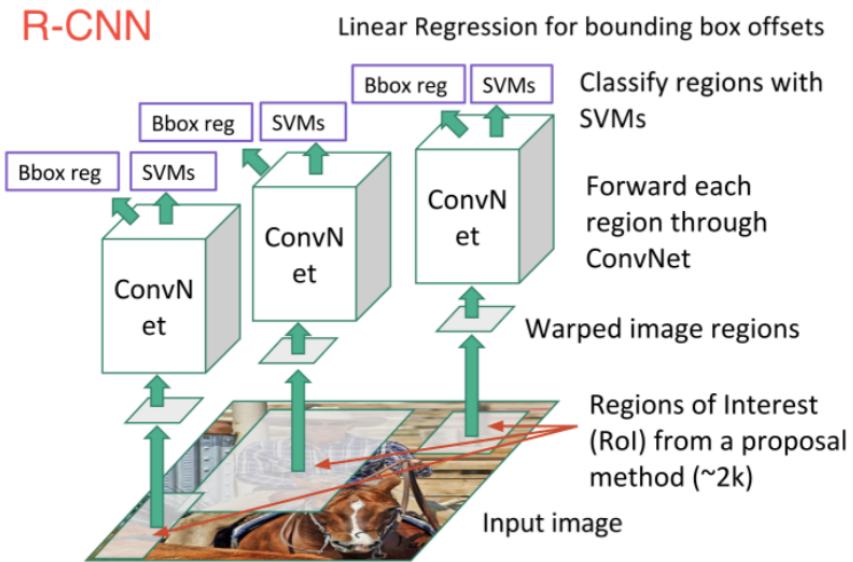
System rozpoznawania obrazów

Rozpoznawanie obrazów to dziedzina komputerowego przetwarzania danych, której celem jest identyfikacja i klasyfikacja obiektów w obrazach cyfrowych. W ostatnich latach, dzięki rozwojowi głębokiego uczenia (deep learning) oraz sieci neuronowych, osiągnięto znaczący postęp w tej dziedzinie.

Sieci neuronowe to modele matematyczne inspirowane strukturą ludzkiego mózgu, składające się z połączonych ze sobą neuronów (węzłów), które przetwarzają informacje. Głębokie uczenie odnosi się do sieci neuronowych o wielu warstwach (tzw. głębokich sieci), które potrafią uczyć się reprezentacji danych na różnych poziomach abstrakcji. W kontekście rozpoznawania obrazów, najczęściej stosuje się konwolucyjne sieci neuronowe (Convolutional Neural Networks, CNN), które są szczególnie efektywne w analizie danych obrazowych.

Poniżej przedstawiono **przegląd kluczowych architektur** stosowanych w rozpoznawaniu obrazów, wraz z ich charakterystyką i przykładami.

- **R-CNN (Region-based Convolutional Neural Networks)** to jedna z pierwszych skutecznych metod detekcji obiektów, oparta na analizie wybranych regionów obrazu. W pierwszym etapie stosowany jest algorytm *Selective Search*, który generuje około 2000 propozycji obszarów potencjalnie zawierających obiekty, uwzględniając cechy takie jak kolor, tekstura czy kształt. Każdy region jest następnie skalowany i przetwarzany przez sieć konwolucyjną (CNN), co pozwala na ekstrakcję cech wizualnych. Ostatecznie, klasyfikator SVM decyduje o przynależności danego regionu do konkretnej klasy, a regresor liniowy doprecyzowuje współrzędne ramki ograniczającej. [7]

Rys. 3.1. Schemat działania R-CNN.

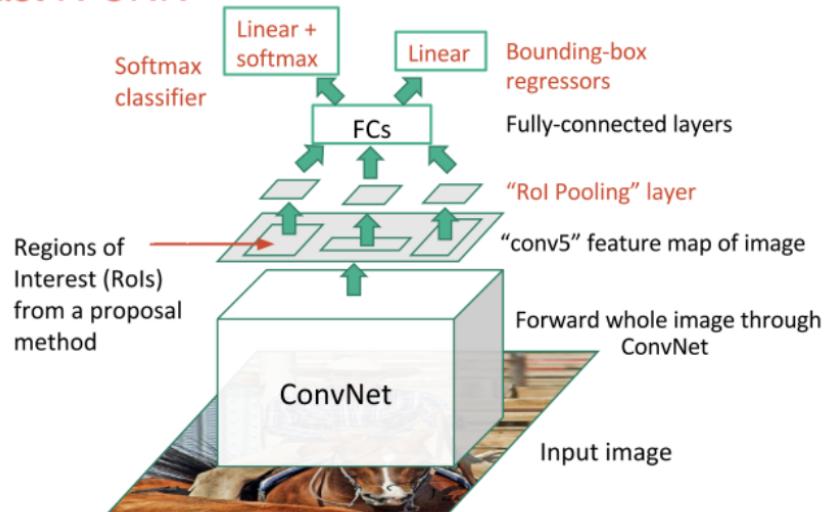
Choć metoda ta cechuje się wysoką precyzyją detekcji, jej główną wadą pozostaje duże zapotrzebowanie obliczeniowe związane z koniecznością analizowania tysięcy regionów dla każdego obrazu.

- **Fast R-CNN** to ulepszona wersja modelu R-CNN, zaprojektowana z myślą o zwiększeniu wydajności i redukcji czasochłonności procesu detekcji obiektów. Główne usprawnienie polega na zastosowaniu jednej sieci konwolucyjnej (CNN) do ekstrakcji cech z całego obrazu przed wygenerowaniem propozycji regionów, co eliminuje konieczność wielokrotnego przetwarzania tych samych obszarów.

Zamiast klasyfikatora SVM, Fast R-CNN wykorzystuje wbudowaną warstwę softmax do rozpoznawania klas obiektów oraz regresję do dokładnej lokalizacji ramek ograniczających. Regiony zainteresowania (ROI) są przekształcane za pomocą operacji *RoI Pooling*, która dostosowuje ich wymiary do jednolitego formatu wejściowego dla dalszej klasyfikacji.

Dzięki integracji tych rozwiązań Fast R-CNN znacznie skraca czas przetwarzania i umożliwia efektywne wykrywanie obiektów przy zachowaniu wysokiej dokładności. [8]

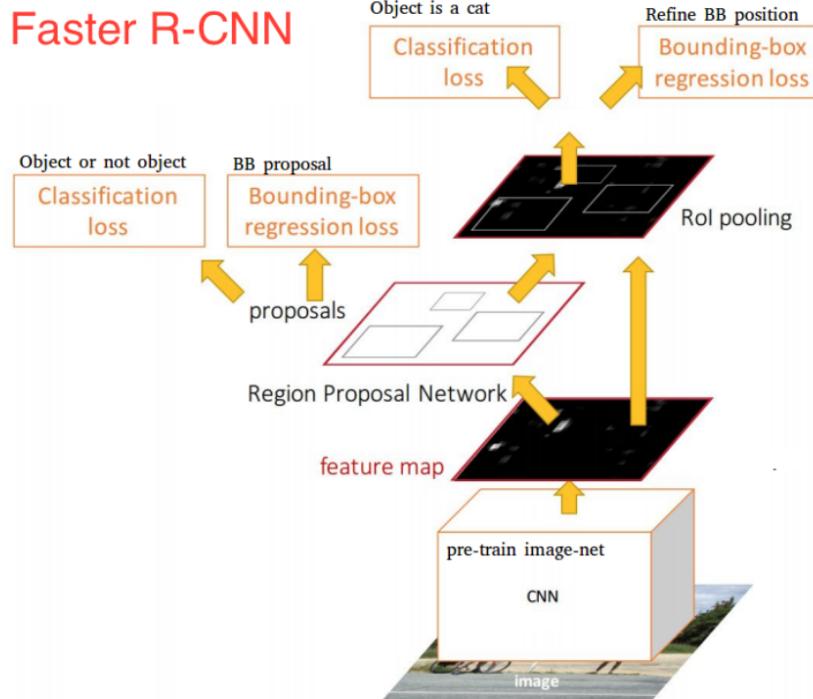
Fast R-CNN

Rys. 3.2. Schemat działania Fast R-CNN.

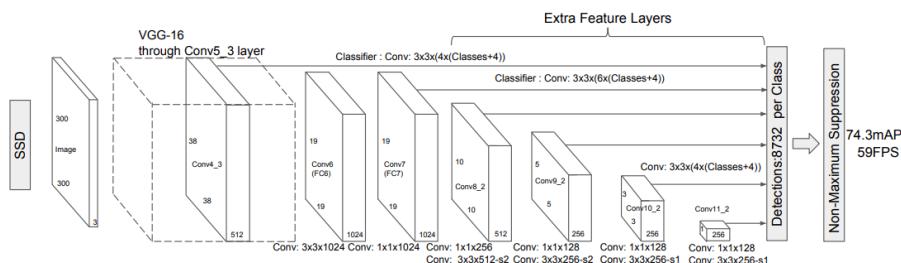
- **Faster R-CNN** to zaawansowana architektura detekcji obiektów, która integruje Sieć Generującą Propozycje Regionów (Region Proposal Network, RPN) z główną siecią konwolucyjną. Kluczową innowacją jest eliminacja potrzeby korzystania z zewnętrznych algorytmów generujących propozycje regionów, co znacznie skraca czas detekcji i zwiększa efektywność [7].

Cały obraz jest najpierw przetwarzany przez CNN w celu uzyskania map cech. Następnie RPN generuje regiony zainteresowania bezpośrednio na podstawie tych map, przewidując zarówno ich pozycję, jak i prawdopodobieństwo zawierania obiektów. Regiony te są klasyfikowane oraz doprecyzowywane przez końcowy moduł sieci. Dzięki współdzieleniu warstw konwolucyjnych pomiędzy RPN a modułem klasyfikacyjnym, Faster R-CNN oferuje wysoką dokładność przy znacznie lepszej wydajności niż jego poprzednicy.

Rys. 3.3. Schemat działania Faster R-CNN.

- **SSD (Single Shot MultiBox Detector)** to jednowarstwowa architektura detekcji obiektów, która, w przeciwieństwie do metod opartych na regionach, takich jak R-CNN, wykonuje detekcję i klasyfikację obiektów w jednym kroku. Dzięki temu SSD jest szybsza i bardziej efektywna, co czyni ją odpowiednią do zastosowań w czasie rzeczywistym.

Rys. 3.4. Schemat architektury SSD [9].

SSD wykorzystuje konwolucyjne sieci neuronowe (CNN) do ekstrakcji cech obrazu i jednoczesnej predykcji położenia oraz klasy obiektów na wielu skalach. Model składa się z:

- **Sieci bazowej** – najczęściej stosuje się architekturę VGG16 bez w pełni połączonych warstw,
- **Dodatkowych warstw konwolucyjnych** – umożliwiają one detekcję obiektów na różnych poziomach szczegółowości,

- **Mechanizmu MultiBox** – generuje wiele ramki ograniczających (bounding boxes) o różnych proporcjach i rozmiarach,
- **Funkcji straty** – składa się z dwóch komponentów: błędu klasyfikacji (cross-entropy loss) oraz błędu lokalizacji (smooth L1 loss).

Dzięki swojej szybkości i efektywności SSD znajduje zastosowanie w wielu dziedzinach, takich jak:

- Systemy monitoringu wizyjnego,
- Rozpoznawanie obiektów w autonomicznych pojazdach,
- Aplikacje rzeczywistości rozszerzonej (AR),
- Systemy wspomagania kierowcy (ADAS).

- **YOLO (You Only Look Once)** to kolejna jednowarstwowa architektura, która traktuje detekcję obiektów jako problem regresji, przewidując bezpośrednio klasy i położenie obiektów w obrazie. Dzięki temu YOLO osiąga bardzo wysoką szybkość detekcji, co jest istotne w aplikacjach wymagających przetwarzania w czasie rzeczywistym.
- **DETR (Detection Transformer)** to nowoczesna architektura detekcji obiektów oparta na transformatorach, która integruje mechanizmy uwagi (attention mechanisms) w procesie detekcji. DETR eliminuje potrzebę stosowania tradycyjnych metod generowania propozycji regionów, co upraszcza proces detekcji i pozwala na bardziej efektywne wykorzystanie danych.

Schemat działania DETR Źródło: End-to-End Object Detection with Transformers

Poniższa tabela przedstawia **porównanie omówionych architektur** pod względem szybkości i dokładności detekcji:

Architektura	Szybkość (FPS)	Dokładność (mAP)	Zastosowanie
R-CNN	1 FPS	Wysoka	Analiza offline
Fast R-CNN	~2-3 FPS	Wysoka	Analiza offline
Faster R-CNN	~5-10 FPS	Bardzo wysoka	Zastosowania wymagające dokładności
SSD	~20-60 FPS	Średnia	Zastosowania w czasie rzeczywistym
YOLO	~45-150 FPS	Wysoka	Wykrywanie w czasie rzeczywistym
DETR	~10-20 FPS	Bardzo wysoka	Nowoczesne zastosowania AI

Tab. 3.1. Porównanie wybranych architektur

Rozpoznawanie obrazów z wykorzystaniem sieci neuronowych jest obecnie jedną z kluczowych technologii w dziedzinie sztucznej inteligencji. Dzięki zastosowaniu zaawansowanych architektur, takich jak R-CNN, SSD, YOLO czy DETR, możliwe jest osiąganie wysokiej dokładności i szybkości detekcji obiektów. Wybór odpowiedniej architektury zależy od specyficznych wymagań aplikacji, takich jak potrzeba przetwarzania w czasie rzeczywistym, dostępność zasobów obliczeniowych oraz dokładność rozpoznawania.

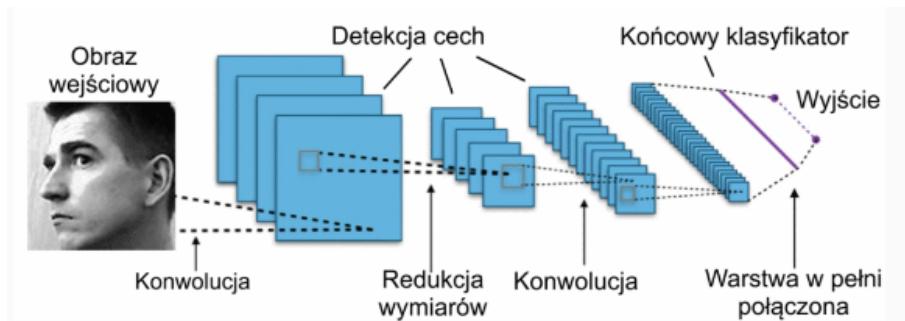
Przyszły rozwój w tej dziedzinie prawdopodobnie będzie koncentrował się na dalszym zwiększeniu efektywności modeli, integracji z systemami opartymi na transformatorach oraz rozwijaniu metod rozpoznawania obiektów w trudnych warunkach środowiskowych.

3.1. YOLOv4 i konwolucyjne sieci neuronowe

YOLOv4 (*You Only Look Once version 4*) to jeden z najnowszych modeli służących do detekcji obiektów w obrazach i wideo, należący do rodziny algorytmów YOLO. Jego celem jest osiągnięcie wysokiej precyzji przy jednoczesnym zachowaniu dużej szybkości działania. YOLOv4 opiera się na konwolucyjnych sieciach neuronowych (CNN), które umożliwiają ekstrakcję cech wizualnych z obrazów oraz ich klasyfikację [10].

3.1.1. Konwolucyjne sieci neuronowe (CNN)

Konwolucyjne sieci neuronowe (CNN) są rodzajem sztucznych sieci neuronowych szczególnie skutecznym w analizie obrazów. Działają one w sposób hierarchiczny, w którym różne warstwy sieci uczą się wykrywać różne cechy obrazu — od prostych krawędzi i tekstur w początkowych warstwach, po bardziej złożone struktury, takie jak twarze czy obiekty w głębszych warstwach.

Rys. 3.5. Schemat struktury konwolucyjnej sieci neuronowej [1].

Konwolucyjne sieci neuronowe składają się z trzech głównych typów warstw:

- **Warstwa konwolucyjna (Convolutional Layer)** - wykonuje operację konwolucji na obrazie wejściowym, wykrywając podstawowe cechy, takie jak krawędzie, rogi i tekstury.
- **Warstwa aktywacji (Activation Layer)** - często stosuje funkcję aktywacyjną ReLU (Rectified Linear Unit), która wprowadza nieliniowość do sieci.
- **Warstwa poolingowa (Pooling Layer)** - zmniejsza rozmiar danych, podsumowując cechy w danym obszarze, co prowadzi do zmniejszenia liczby parametrów i zwiększenia wydajności obliczeniowej.

Zostały one opracowane przez LeCuna, Bengio i Hintona w 2015 roku [11], a ich celem było umożliwienie maszynom skutecznego rozpoznawania wzorców w danych wizualnych, takich jak obrazy.

3.2. Zasada działania algorytmu YOLO i YOLOv4

Algorytm *YOLO* (You Only Look Once) stanowi jedno z najefektywniejszych rozwiązań dla zadania detekcji obiektów w czasie rzeczywistym. Jego głównym założeniem jest jednorazowe przetworzenie obrazu przez sieć neuronową, która równocześnie lokalizuje oraz klasyfikuje obiekty. Proces ten odbywa się poprzez podział obrazu wejściowego na siatkę przestrenną o zadanej rozdzielczości, np. 13×13 , 26×26 lub 52×52 , przy czym każda komórka siatki odpowiada za detekcję obiektów, których środek znajduje się w jej obrębie.

W każdej komórce siatki generowanych jest kilka tzw. *anchor boxes*, czyli wcześniej zdefiniowanych propozycji ramki detekcyjnej o charakterystycznych proporcjach. Dla każdego takiego anchor boxa sieć przewiduje współrzędne ramki obiektu, wartość ufności (*objectness score*) oraz prawdopodobieństwa przynależności do poszczególnych klas. Zakłada się, że dla każdej komórki możliwa jest detekcja wielu obiektów, przy czym w typowej konfiguracji YOLOv4 są to trzy ramki na każdą komórkę, co dla siatki 13×13 daje łącznie 507 możliwości detekcyjnych.

W przypadku algorytmu *YOLOv4* architektura została zoptymalizowana w celu uzyskania kompromisu pomiędzy precyzją detekcji a szybkością działania, co jest kluczowe w zastosowaniach czasu rzeczywistego. YOLOv4 implementuje szereg technik usprawniających zarówno ekstrakcję cech, jak i generalizację modelu. W warstwie ekstrakcji cech wykorzystuje się głęboką architekturę CSPDarknet53, wspieraną przez tzw. *Spatial Pyramid Pooling* (SPP) oraz *Path Aggregation Network* (PAN), co umożliwia agregację informacji z różnych poziomów szczegółowości obrazu.

YOLOv4 operuje równolegle na trzech skalach detekcji, odpowiadających różnym poziomom rozdzielczości siatki: 13×13 , 26×26 oraz 52×52 , co odpowiada kolejno obiektem dużym, średnim oraz małym. Wszystkie trzy skale są wykorzystywane jednocześnie, a ich selekcja dokonywana jest automatycznie w ramach struktury sieci w oparciu o propagację gradientów. Dzięki temu detekcja uwzględnia kontekst globalny i lokalny, zwiększając szanse poprawnej lokalizacji obiektów o zróżnicowanych rozmiarach.

Sieć przewiduje dla każdej ramki: przesunięcie względem centrum komórki siatki, szerokość i wysokość ramki, wartość ufności, a także rozkład prawdopodobieństwa przynależności do zadanych klas. W wyniku działania algorytmu otrzymuje się zbiór ramek z przypisanymi etykietami klas oraz współczynnikami pewności, które następnie są filtrowane za pomocą mechanizmu *Non-Maximum Suppression* (NMS), eliminującego nakładające się detekcje tej samej klasy.

Mechanizm działania YOLOv4 został dostosowany do złożonych scenariuszy analizy obrazu, w tym symulowanych środowisk miejskich, takich jak te generowane przez symulator CARLA [3], co czyni go odpowiednim wyborem w kontekście zautomatyzowanego rozpoznawania obiektów w zadaniach związanych z autonomiczną jazdą.

3.3. Zasada działania algorytmu YOLO i YOLOv4

Algorytmy z rodziny *YOLO* (You Only Look Once) są jednymi z najbardziej wydajnych rozwiązań do detekcji obiektów w czasie rzeczywistym. Ich podstawowym założeniem jest traktowanie zadania detekcji jako problemu regresyjnego, przekształcającego obraz wejściowy bezpośrednio do zbioru ramek detekcyjnych z przypisanyimi etykietami klas i współczynnikami pewności [12, 13].

3.3.1. Etap 1: Podział obrazu na siatkę detekcyjną

Obraz wejściowy o ustalonej rozdzielcości, np. 416×416 pikseli, jest dzielony na siatkę przestrzenną o rozmiarach $S \times S$ (typowo 13×13 , 26×26 oraz 52×52 dla YOLOv4) [14]. Każda komórka siatki odpowiada za detekcję obiektów, których środek masy znajduje się w jej obrębie [15]. Dla każdej komórki generowanych jest B tzw. *anchor boxes*, czyli propozycji ramek o z góry ustalonych proporcjach, reprezentujących potencjalne rozmieszczenie i rozmiary obiektów.

3.3.2. Etap 2: Predykcja atrybutów obiektów

Dla każdego z anchor boxów sieć neuronowa przewiduje pięć podstawowych wartości: współrzędne przesunięcia środka ramki względem komórki siatki (t_x, t_y), szerokość i wysokość (t_w, t_h) oraz współczynnik ufności (*objectness score*) P_{obj} [16]. Dodatkowo dla każdego boxa generowane są rozkłady prawdopodobieństwa przynależności do zadanych klas obiektów. Wartości współrzędnych przekształcane są do realnych wymiarów obrazu przy użyciu funkcji sigmoidalnych i eksponencjalnych, jak opisano w dokumentacji YOLOv4 [14].

3.3.3. Etap 3: Przetwarzanie danych przez sieć neuronową

YOLOv4 korzysta z głębszej sieci ekstrakcji cech *CSPDarknet53*, która stanowi bazę dla analizy wizualnej [14]. W celu zwiększenia efektywności ekstrakcji semantycznej wprowadzono mechanizmy takie jak:

- **Spatial Pyramid Pooling (SPP)** — umożliwia uwzględnienie informacji z różnych skal przestrzennych bez konieczności zmiany wymiarów wejściowych.
- **Path Aggregation Network (PAN)** — poprawia propagację cech pomiędzy niższymi i wyższymi warstwami sieci, co zwiększa jakość detekcji małych obiektów [17].

Dodatkowo sieć jest trenowana przy użyciu metod augmentacji danych, takich jak *mosaic augmentation*, *dropblock* czy *CIoU loss*, które przyczyniają się do lepszej generalizacji i dokładności predykcji [14, 15].

3.3.4. Etap 4: Detekcja na wielu skalach

YOLOv4 wykonuje detekcję jednocześnie na trzech poziomach siatek: 13×13 (obiekty duże), 26×26 (średnie) oraz 52×52 (małe) [14]. Dzięki temu możliwe

jest uchwycenie obiektów o zróżnicowanych rozmiarach, co znacząco zwiększa jakość detekcji w złożonych środowiskach wizualnych.

3.3.5. Etap 5: Filtrowanie wyników — Non-Maximum Suppression

Po wygenerowaniu wszystkich predykcji następuje etap filtrowania, podczas którego eliminowane są powtarzające się detekcje za pomocą algorytmu *Non-Maximum Suppression (NMS)*. Algorytm ten wybiera tylko te ramki, które mają najwyższy współczynnik ufności i nie nakładają się istotnie na siebie względem wskaźnika IoU (Intersection over Union) [15, 13].

3.3.6. Zastosowania YOLOv4

Dzięki wysokiej szybkości działania i dokładności, YOLOv4 znajduje zastosowanie w wielu dziedzinach, takich jak systemy monitoringu, inteligentne miasta, analiza wideo, a także w badaniach nad autonomiczną jazdą. Integracja YOLOv4 z symulatorem CARLA pozwala na trenowanie i testowanie modeli detekcji w realistycznych warunkach miejskich z uwzględnieniem dynamicznych scenariuszy ruchu drogowego [3, 2].

!!!!!!

3.4. Zasada działania algorytmu YOLOv4

Algorytmy wykrywania obiektów stanowią fundament współczesnych systemów przetwarzania obrazu, umożliwiając automatyczną identyfikację i lokalizację obiektów na obrazach cyfrowych. Wśród nich szczególną pozycję zajmuje rodzina algorytmów YOLO (You Only Look Once), a w szczególności jej rozwinięcie – YOLOv4. Model ten, opublikowany w 2020 roku przez Bochkovskiy'ego jako kontynuacja wcześniejszych prac Redmona i Farhadiego, charakteryzuje się wyjątkowym kompromisem pomiędzy szybkością działania a dokładnością predykcji [14].

YOLOv4 to detektor jednokrokowy (ang. *one-stage detector*), który wykonuje predykcję bezpośrednio na pełnym obrazie wejściowym, bez konieczności generowania regionów propozycji, jak ma to miejsce w klasycznych podejściach dwukrokowych (np. Faster R-CNN). Takie podejście przekłada się na istotne przyspieszenie procesu detekcji oraz możliwość zastosowania modelu w aplikacjach czasu rzeczywistego.

Ogólna koncepcja YOLOv4

Zasadniczą ideą, jaka przyświeca modelom YOLO, jest jednorazowe przetwarzanie obrazu w celu jednoczesnego rozpoznania i lokalizacji wszystkich obiektów. Oznacza to, że zamiast dzielić problem na kilka etapów (np. selekcję regionów, ekstrakcję cech, klasyfikację), sieć neuronowa wykonuje wszystkie te czynności w ramach jednej przepustki przez architekturę.

YOLOv4 otrzymuje jako wejście obraz RGB o określonym, przeskalowanym rozmiarze (najczęściej 416×416 lub 608×608 pikseli). Obraz ten przechodzi przez głęboką sieć neuronową, której zadaniem jest wygenerowanie zestawu predykcji w postaci współrzędnych ramek ograniczających (ang. *bounding boxes*), przypisanych klas oraz poziomu ufności dla każdego wykrytego obiektu.

Etap 1: Przekształcenie obrazu i ekstrakcja cech

Pierwszym krokiem przetwarzania w YOLOv4 jest przeskalowanie obrazu do standardowego rozmiaru, co pozwala na zapewnienie spójności w czasie inferencji. Następnie obraz jest przekazywany do głębokiej sieci konwolucyjnej zwanej *backbone*, której celem jest wyekstrahowanie reprezentacji cech obrazu.

W przypadku YOLOv4 jako ekstraktor cech wykorzystywana jest sieć **CSP-Darknet53**, będąca udoskonaloną wersją Darknet-53, która wprowadza mechanizmy takie jak *cross-stage partial connections* w celu poprawy gradientów oraz redukcji złożoności obliczeniowej [14]. Cechy te są następnie przekazywane do dalszych modułów detekcyjnych.

Etap 2: Wieloskalowa predykcja detekcji

W celu poprawy skuteczności wykrywania obiektów o różnych rozmiarach, YOLOv4 wprowadza predykcje detekcji na trzech poziomach rozdzielczości:

- 13×13 — dla dużych obiektów,
- 26×26 — dla średnich obiektów,
- 52×52 — dla małych obiektów.

Taki mechanizm umożliwia detekcję zarówno obiektów dominujących na obrazie, jak i tych marginalnych, np. pieszych czy znaków drogowych z oddali.

Każda z wymienionych siatek odpowiada za generowanie predykcji w ramach przyległych fragmentów obrazu. Na przykład, w siatce 13×13 , każdy z 169 kwadratów pokrywa około 32×32 piksele obrazu wejściowego.

Etap 3: Ramki ograniczające i obliczanie prawdopodobieństw

Każda kratka siatki (ang. *grid cell*) generuje kilka propozycji ramek ograniczających, tzw. *anchor boxes*. W YOLOv4 liczba ta wynosi zazwyczaj 3 na każdy poziom rozdzielczości, co daje w sumie 9 ramek przypisanych do każdego punktu siatki. Dla każdej ramki predykcyjowane są:

- współrzędne środka (x, y) ramki (względem komórki siatki),
- szerokość (w) i wysokość (h),

- wartość *objectness score*, czyli prawdopodobieństwo, że ramka zawiera obiekt,
- wektor prawdopodobieństw przynależności do każdej z klas.

Predykcje są generowane z wykorzystaniem funkcji aktywacji sigmoid dla współrzędnych i funkcji softmax dla klasyfikacji klas. Współrzędne są obliczane względem rozmiaru obrazu, przy czym przekształcenia nieliniowe (np. funkcja sigmoidalna dla x i y , eksponent dla w i h) zapewniają stabilność predykcji.

Etap 4: Klasyfikacja i liczba obsługiwanych klas

YOLOv4 został domyślnie przetrenowany na zbiorze danych COCO (Common Objects in Context), który zawiera 80 różnych klas obiektów, takich jak: osoby, samochody, zwierzęta, rowery, meble, sprzęt elektroniczny itd. Liczbę klas można jednak dostosować do konkretnego zastosowania, dokonując transferu uczenia na własnym zbiorze danych [18].

Szczególnie interesującym i praktycznym przypadkiem zastosowania YOLOv4 jest jego integracja z symulatorem CARLA do testowania algorytmów autonomicznej jazdy i systemów wspomagania kierowcy. W kontekście symulatora CARLA, YOLOv4 jest w stanie skutecznie wykrywać kluczowe obiekty infrastruktury drogowej, takie jak:

- samochody osobowe i ciężarowe,
- piesi,
- rowerzyści,
- sygnalizacja świetlna,
- znaki drogowe,
- inne pojazdy autonomiczne lub awatory.

Dzięki zastosowaniu wieloskalowej detekcji, nawet obiekty o niewielkich rozmiarach, poruszające się w dalszych planach sceny, mogą zostać skutecznie rozpoznane. Zastosowanie YOLOv4 w CARLA pozwala nie tylko na ocenę skuteczności detekcji w warunkach zbliżonych do rzeczywistych, ale również na trening i weryfikację algorytmów podejmowania decyzji oraz trajektorii ruchu pojazdów. Dzięki możliwości kontrolowania warunków pogodowych, ruchu ulicznego i zachowań pieszych, integracja YOLOv4 z CARLA umożliwia prowadzenie symulacji o wysokiej wartości badawczej.

Etap 5: Eliminacja nadmiarowych ramek – Non-Maximum Suppression

Po wygenerowaniu zbioru predykcji, model może wykryć ten sam obiekt wielokrotnie. Aby ograniczyć nadmiarowe ramki, stosuje się algorytm *Non-Maximum*

Suppression (NMS). Polega on na zachowaniu tylko tej ramki, która uzyskała najwyższy poziom ufności dla danego obiektu, oraz na eliminacji pozostałych ramek, których stopień nakładania się (IoU — Intersection over Union) przekracza określony próg [15].

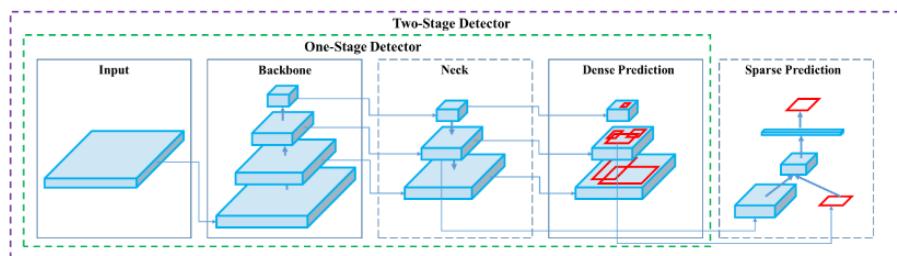
3.4.1. Architektura YOLOv4

YOLOv4 jest jedną z najnowszych wersji modelu YOLO, który jest jednym z najpopularniejszych algorytmów do detekcji obiektów w obrazach. Jego architektura opiera się na trzech głównych komponentach:

- **Backbone** - jest odpowiedzialny za ekstrakcję cech z obrazu. W YOLOv4 wykorzystano zaawansowaną sieć ResNet-50, która pozwala na szybkie i dokładne przetwarzanie obrazu.
 - **Neck** - łączy cechy z różnych warstw backbone i pomaga w ich dalszym przetwarzaniu, umożliwiając detekcję obiektów w różnych skalach. W YOLOv4 zastosowano PANet (Path Aggregation Network), które poprawia reprezentację cech.
 - **Head** - dokonuje finalnej klasyfikacji oraz lokalizacji obiektów na obrazie, przy pomocy detekcji boxów i klasyfikacji dla każdego wykrytego obiektu.

YOLOv4 korzysta z zaawansowanych technik, takich jak:

- **DropBlock** - technika regularizacji, która pomaga zapobiegać przeuczeniu (overfitting).
 - **CSPDarknet53** - nowoczesna sieć, która stanowi podstawę (backbone) YOLOv4.
 - **CIoU Loss** - funkcja straty, która poprawia dokładność lokalizacji obiektów.

Rys. 3.6. Architektura YOLOv4. Zawiera backbone, neck i head [2].

Wszystkie te elementy współpracują, aby umożliwić YOLOv4 wykrywanie obiektów na obrazach w czasie rzeczywistym, przy zachowaniu wysokiej dokładności i wydajności. Dzięki zastosowaniu wielu technik optymalizacyjnych, YOLOv4 osiąga bardzo wysoką dokładność i dużą szybkość działania w porównaniu z poprzednimi wersjami.

3.5. Zalety, wydajność i zastosowania algorytmu YOLOv4

YOLOv4 (You Only Look Once version 4) to jedna z najnowocześniejszych i najbardziej zaawansowanych wersji sieci neuronowych przeznaczonych do detekcji obiektów w czasie rzeczywistym. Algorytm ten wyróżnia się znakomitą równowagą pomiędzy szybkością działania a jakością detekcji, co sprawia, że z powodzeniem znajduje zastosowanie zarówno w badaniach naukowych, jak i w aplikacjach przemysłowych, militarnych czy cywilnych.

Zalety i efektywność działania

YOLOv4 łączy w sobie liczne usprawnienia architektoniczne i techniczne względem wcześniejszych wersji (YOLOv1–YOLOv3) oraz konkurencyjnych metod takich jak Faster R-CNN czy SSD. Do jego najistotniejszych zalet należą:

- **Wysoka prędkość działania** – osiąga nawet do 65 klatek na sekundę (FPS) na wydajnych procesorach graficznych, co pozwala na detekcję w czasie rzeczywistym [14].
- **Obsługa urządzeń brzegowych** – dzięki optymalizacji sieci i wsparciu dla technologii takich jak TensorRT, YOLOv4 może działać na urządzeniach o ograniczonej mocy obliczeniowej (np. Nvidia Jetson).
- **Wysoka dokładność detekcji** – osiąga wynik mAP (mean Average Precision) rzędu 43,5% na zestawie danych COCO, co czyni go jednym z liderów wśród modeli jednoetapowych (ang. *one-stage detectors*) [14].
- **Elastyczność i adaptowalność** – model można z łatwością dostosować do nowych klas obiektów poprzez proces tzw. *fine-tuningu*.
- **Odporność na zakłócenia** – YOLOv4 radzi sobie z trudnymi warunkami detekcji, takimi jak częściowe zasłonięcia, rotacje, zmienne oświetlenie czy szum.

Zaletom tym towarzyszy przemyślana architektura wewnętrzna, oparta na integracji licznych nowoczesnych komponentów:

- **Funkcja aktywacji Mish** – niemonotoniczna funkcja aktywacji, która poprawia propagację gradientów.
- **DropBlock regularization** – technika regularizacji przestrzennej ograniczająca nadmierne dopasowanie (overfitting).
- **CSPNet (Cross-Stage Partial Network)** – struktura rozdzielająca przepływ danych w celu zmniejszenia obciążenia obliczeniowego przy jednoczesnym zwiększeniu głębokości sieci.
- **PANet (Path Aggregation Network)** – odpowiedzialna za integrację informacji na różnych poziomach cech w celu skuteczniejszej lokalizacji obiektów.

- **SPP (Spatial Pyramid Pooling)** – umożliwia detekcję obiektów w różnych skalach bez utraty przestrzennej spójności.

Dzięki tym mechanizmom YOLOv4 stanowi jedno z najbardziej kompleksowych i wydajnych narzędzi w dziedzinie detekcji wizualnej.

Inne przykłady zastosowania algorytmu YOLO

Model ten znajduje zastosowanie w szerokim zakresie dziedzin, m.in.:

- **Monitorowanie i analiza ruchu drogowego** – YOLOv4 skutecznie identyfikuje pojazdy, pieszych, rowerzystów, znaki drogowe i inne elementy infrastruktury drogowej, umożliwiając zastosowanie w systemach ITS (Intelligent Transportation Systems) [2].
- **Systemy bezpieczeństwa i nadzoru wideo** – detekcja osób, bagażu, podejrzanych zachowań czy naruszeń przestrzeni publicznych.
- **Automatyka przemysłowa** – wykrywanie defektów, klasyfikacja produktów oraz inspekcja wizualna na liniach produkcyjnych.
- **Robotyka i pojazdy autonomiczne** – rozpoznawanie przeszkód i elementów otoczenia w czasie rzeczywistym w celu bezpiecznej nawigacji.

3.6. Instalacja systemu YOLO

Instalacja wymaganych pakietów

Pierwszym krokiem w procesie instalacji jest zainstalowanie wszystkich wymaganych pakietów, w tym Git, Python oraz bibliotek związanych z CUDA i OpenCV. W celu zaktualizowania listy pakietów należy wykonać poniższe polecenie:

```
1 sudo apt update
```

Listing 3.1. Aktualizacja listy pakietów

Następnie zainstalowane zostaną wymagane pakiety:

```
1 sudo apt install build-essential cmake git pkg-config libjpeg8-dev \
2 libtiff5-dev libjasper-dev libpng12-dev libopencv-dev libeigen3-dev \
3 libatlas-base-dev gfortran python3-dev python3-pip python3-numpy \
4 libhdf5-dev libhdf5-serial-dev libprotobuf-dev protobuf-compiler \
5 libgflags-dev libgoogle-glog-dev liblmdb-dev
```

Listing 3.2. Instalacja wymaganych pakietów

Instalacja CUDA i cuDNN

W przypadku chęci korzystania z przyspieszenia GPU, konieczna jest instalacja CUDA oraz cuDNN.

Aby zainstalować odpowiednią wersję CUDA, zgodną z systemem, należy pobrać ją ze strony NVIDIA: <https://developer.nvidia.com/cuda-downloads>. W celu zainstalowania CUDA należy wykonać poniższe polecenie:

```
1 sudo apt install nvidia-cuda-toolkit
```

Listing 3.3. Instalacja CUDA

Aby zainstalować cuDNN, który jest niezbędny do przyspieszenia obliczeń na GPU, należy wykonać poniższe polecenie:

```
1 sudo apt install libcudnn7 libcudnn7-dev
```

Listing 3.4. Instalacja cuDNN

Klonowanie repozytorium YOLOv4 i komplikacja

Aby pobrać kod źródłowy YOLOv4, oficjalne repozytorium z GitHub jest klonowane przy użyciu poniższego polecenia:

```
1 git clone https://github.com/AlexeyAB/darknet
2 cd darknet
```

Listing 3.5. Klonowanie repozytorium YOLOv4

Następnie plik `Makefile` należy edytować, aby włączyć obsługę CUDA (GPU) oraz OpenCV, zmieniając odpowiednie opcje na:

```
1 GPU=1
2 CUDNN=1
3 OPENCV=1
```

Listing 3.6. Edytowanie pliku Makefile

Po dokonaniu zmian, projekt jest komplikowany za pomocą polecenia:

```
1 make
```

Listing 3.7. Kompilacja projektu YOLOv4

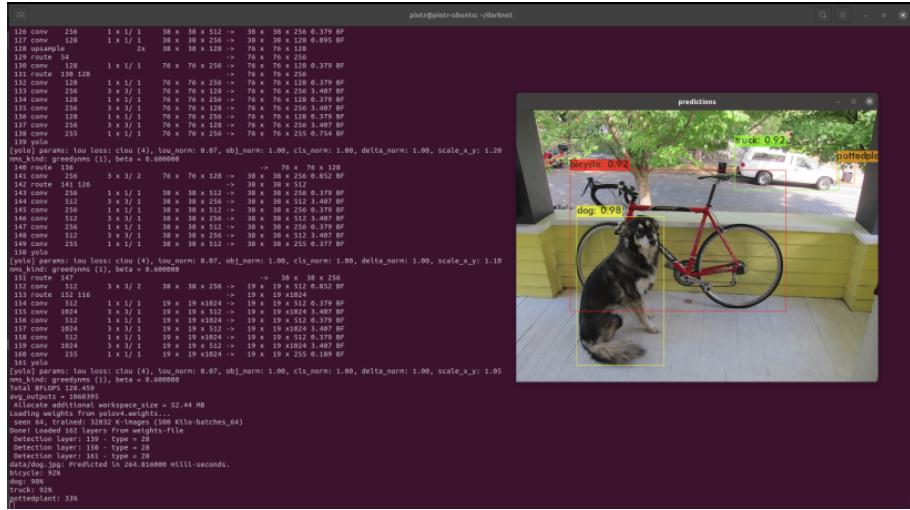
3.6.1. Testowanie instalacji

Po zakończeniu komplikacji system może zostać przetestowany, aby upewnić się, że instalacja przebiegła pomyślnie. YOLOv4 może zostać uruchomiony na przykładowym obrazie przy użyciu poniższego polecenia:

```
1 ./darknet detector test cfg/coco.data cfg/yolov4.cfg yolov4.weights data/
   dog.jpg
```

Listing 3.8. Testowanie YOLOv4

Jeśli wszystko zostało poprawnie zainstalowane, powinien zostać wyświetlony wynik wykrywania obiektów na obrazie.

Rys. 3.7. Obraz przedstawiający poprawne zainstalowanie i uruchomienie YOLOv4.

3.7. Integracja detektora YOLOv4 z symulatorem CARLA

W celu rozszerzenia funkcjonalności symulatora CARLA o możliwość detekcji obiektów w czasie rzeczywistym, dokonano integracji modelu YOLOv4 z plikiem `manual_control.py`. Model YOLOv4 (You Only Look Once) to zaawansowany algorytm detekcji obiektów w obrazie, który umożliwia identyfikację oraz lokalizację wielu klas obiektów w pojedynczym przebiegu sieci neuronowej.

Proces integracji rozpoczęto od zimportowania wymaganych bibliotek i konfiguracji środowiska TensorFlow:

```

1 import tensorflow as tf
2 from tensorflow.compat.v1 import InteractiveSession
3 from core.yolov4 import filter_boxes
4 from core.config import cfg

```

Listing 3.9. Importowanie bibliotek dla integracji z YOLOv4

Zdefiniowana została również globalna funkcja `spawn_actor()`, której celem jest wczytywanie i przekształcanie listy współrzędnych tzw. `anchor boxes`, będących podstawą w modelu YOLO do przewidywania położenia obiektów w obrazie. Przyjmuje jako argument listę współrzędnych opisujących wymiary anchorów, następnie przekształca ją do struktury trójwymiarowej, umożliwiającej przypisanie anchorów do trzech skal detekcji, z których każda operuje na prostokątnych propozycjach. Dzięki takiej organizacji danych możliwe jest skuteczne dopasowanie anchorów do charakterystyki obiektów występujących w obrazie, co znacząco wpływa na jakość predykcji oraz efektywność działania algorytmu detekcji.

```

1 def get_anchors(anchors_path):
2     anchors = np.array(anchors_path)
3     return anchors.reshape(3, 3, 2)

```

Listing 3.10. Globalna funkcja `get_anchors()` dla YOLOv4

Po wczytaniu obrazu z symulatora przy użyciu biblioteki `pygame`, ramka obrazu jest skalowana i przekształcana na odpowiedni format:

```
1     frame = pygame.surfarray.array3d(display)
2     image_data = cv2.resize(frame, (self.input_size, self.
3         input_size))
4     image_data = image_data / 255.
      image_data = image_data[np.newaxis, ...].astype(np.float32)
```

Listing 3.11. Wczytywanie i przetwarzanie obrazu z symulatora CARLA

Obraz ten trafia następnie do sieci neuronowej YOLOv4, która zwraca ramki ograniczające (ang. bounding boxes), prawdopodobieństwa detekcji oraz klasy obiektów. Przykładowo, wykorzystano funkcję `combined_non_max_suppression` do eliminacji powtarzających się wykryć:

```
1     boxes, scores, classes, valid_detections = tf.image.
      combined_non_max_suppression(...)
```

Listing 3.12. Wykorzystanie funkcji `combined_non_max_suppression` w celu eliminacji powtórzeń

Tak przygotowane dane są następnie przetwarzane i wizualizowane w środowisku symulatora CARLA.

Rozdział 4

Wyniki badań eksperymentalnych

4.1. Proces testowania systemu

W trakcie przeprowadzania testów w symulatorze CARLA, działanie programu zostało sprawdzone poprzez wykonanie serii przejazdów po określonej trasie z widoku pierwszej osoby. Każdy przejazd był nagrywany a następnie w trzech uprzednio wybranych miejscach wykonywany był zrzut ekranu. Testy obejmowały wszelkie możliwe kombinacje następujących scenariuszy:

- **Przejazdy dla różnych pór dnia:** testy przeprowadzono zarówno w ciągu dnia, jak i w nocy, aby ocenić wpływ oświetlenia na przebieg symulacji.
- **Przejazdy dla różnych warunków pogodowych:** badania obejmowały symulacje w różnych warunkach atmosferycznych, takich jak słońce oraz deszcz, co pozwoliło na sprawdzenie, jak zmienia się zachowanie pojazdu i wizualizacja symulacji w tych warunkach.
- **Przejazdy przy różnych poziomach natężenia ruchu:** testy wykonywano przy różnych poziomach natężenia ruchu samochodowego i pieszego (mały, średni, duży), aby ocenić, jak system radzi sobie w różnych scenariuszach natężenia ruchu.
- **Przejazdy dla różnych modeli:** badania zawierały również przetestowanie dla dużego oraz małego modelu YOLO.

Podczas testowania serwer uruchomiony był na GPU, natomiast klient a tym samym program właściwy na CPU. Wynika to z faktu, iż zasoby karty graficznej były zajęte przez symulator CARLA, przez co nie było możliwości uruchomienia równocześnie klienta wraz z YOLO.

Poniżej przedstawiono trzy punkty, w których dokonywane były pomiary skuteczności funkcjonowania programu podczas jazdy. Na jego podstawie była sczytywana liczba klatek na sekundę FPS (ang. Frames Per Second):

1. **Obraz nr 1** wykonywany był z widocznym znakiem STOP, a także samochodem stojącym za skrzyżowaniem. W tym przypadku podczas słonecznego dnia o małym natężeniu ruchu dla dużego modelu:

Rys. 4.1. Miejsce wykonywania obrazu nr 1.

2. **Obraz nr 2** wykonywany był z widocznymi motorami oraz samochodami na zakręcie na chodniku. W tym przypadku podczas bezchmurnej nocy o średnim natężeniu ruchu dla modelu dużego:

Rys. 4.2. Miejsce wykonywania obrazu nr 2.

3. **Obraz nr 3** wykonywany był w miejscu stanowiącym wyzwanie dla YOLO, ponieważ było to ruchliwe skrzyżowanie z sygnalizacją świetlną, samochodami oraz pieszymi. Poniższy rysunek przedstawia scenariusz podczas deszczowego dnia o małym natężeniu ruchu dla dużego modelu:

Rys. 4.3. Miejsce wykonywania obrazu nr 3.

4.2. Dane

Specyfikacja komputera, na którym przeprowadzono eksperyment się następująco:

- Procesor Intel Xeon 12 E5-2697v2 12 rdzeni 24 wątki
- Ilość pamięci RAM 32 GB pamięci RAM
- Ilość miejsca na dysku 500 GB
- Karta graficzna NVIDIA RTX 3060 Ti 8 GB
- System operacyjny Ubuntu 18.04

Filmy z przejazdów były nagrywane za pomocą programu OBS Studio i zapisywane w formacie wideo .mkv. Zrzuty ekranu z symulatora, przedstawiające istotne momenty testów, były natomiast zapisywane w formacie .png.

Testy były przeprowadzane również dla modeli o różnym stopniu skomplikowania, w tym modelu małego yolov4-tiny-416 oraz modelu dużego yolov4-416, z rejestraniem wartości *FPS* w każdym przypadku, co pozwoliło na ocenę wydajności systemu w różnych warunkach symulacji.

Lp.	Scenariusz testowy	Obrazy [FPS]		
		Nr 1 Serwer/ Klient	Nr 2 Serwer/ Klient	Nr 3 Serwer/ Klient
1.	Dzień, Słońce, Mały ruch	20/ 4	25/ 4	23/ 4
2.	Dzień, Słońce, Średni ruch	18/ 4	22/ 4	19/ 4
3.	Dzień, Słońce, Duży ruch	14/ 4	15/ 4	16/ 4
4.	Dzień, Deszcz, Mały ruch	19/ 4	22/ 4	21/ 4
5.	Dzień, Deszcz, Średni ruch	16/ 4	19/ 4	19/ 4
6.	Dzień, Deszcz, Duży ruch	14/ 4	16/ 4	16/ 4
7.	Noc, Czyste niebo, Mały ruch	11/ 4	22/ 4	12/ 4
8.	Noc, Czyste niebo, Średni ruch	6/ 4	8/ 4	8/ 4
9.	Noc, Czyste niebo, Duży ruch	6/ 4	8/ 4	8/ 4
10.	Noc, Deszcz, Mały ruch	7/ 4	8/ 4	8/ 4
11.	Noc, Deszcz, Średni ruch	6/ 4	8/ 4	8/ 4
12.	Noc, Deszcz, Duży ruch	6/ 4	8/ 4	8/ 4

Tab. 4.1. Wyniki testów wydajnościowych dla modelu dużego.

Lp.	Scenariusz testowy	Obrazy [FPS]		
		Nr 1 Serwer/ Klient	Nr 2 Serwer/ Klient	Nr 3 Serwer/ Klient
1.	Dzień, Słońce, Mały ruch	20/11	25/12	23/11
2.	Dzień, Słońce, Średni ruch	16/11	22/12	20/13
3.	Dzień, Słońce, Duży ruch	14/13	19/12	17/12
4.	Dzień, Deszcz, Mały ruch	19/12	23/11	22/11
5.	Dzień, Deszcz, Średni ruch	16/13	20/11	19/12
6.	Dzień, Deszcz, Duży ruch	14/14	18/12	17/12
7.	Noc, Czyste niebo, Mały ruch	7/15	9/12	9/13
8.	Noc, Czyste niebo, Średni ruch	6/14	7/13	8/12
9.	Noc, Czyste niebo, Duży ruch	6/13	8/14	8/14
10.	Noc, Deszcz, Mały ruch	7/14	9/13	9/12
11.	Noc, Deszcz, Średni ruch	7/14	8/13	8/14
12.	Noc, Deszcz, Duży ruch	7/15	8/16	7/15

Tab. 4.2. Wyniki testów wydajnościowych modelu małego.

4.3. Przykładowe funkcjonalności oprogramowania

Zaimplementowane oprogramowanie w środowisku symulacyjnym CARLA, rozszerzone o integrację z algorytmem detekcji YOLOv4, oferuje szereg funkcjonalności pozwalających na efektywne testowanie i wizualizację systemów percepcyjnych pojazdu autonomicznego. W niniejszym rozdziale przedstawiono najważniejsze elementy i mechanizmy działania, które składają się na system przetwarzania i analizy danych w czasie rzeczywistym.

1. Pobieranie i przetwarzanie obrazu

Podstawą działania systemu detekcji jest regularne pobieranie aktualnych danych wizualnych z renderowanej sceny symulatora. Realizowane jest to poprzez bibliotekę `pygame`, która umożliwia bezpośredni dostęp do zawartości ekranu:

```
1 frame = pygame.surfarray.array3d(display)
2 frame = frame.swapaxes(0,1)
```

Listing 4.1. Pobieranie i przetwarzanie obrazu w symulatorze CARLA

Obraz następnie poddawany jest normalizacji oraz skalowaniu do rozmiaru oczekiwanej przez sieć YOLOv4 (domyślnie 416x416 pikseli). W ten sposób przygotowane dane wejściowe są gotowe do przekazania do modelu detekcyjnego.

2. Wykrywanie obiektów

Wykorzystanie modelu YOLOv4 pozwala na detekcję wielu klas obiektów w czasie rzeczywistym. Wczytany model (za pomocą TensorFlow) analizuje dostarczony obraz i zwraca zestaw predykcji, zawierający współrzędne obiektów oraz ich prawdopodobieństwo klasyfikacji:

```

1      pred_bbox = infer(batch_data)
2      ...
3      boxes, scores, classes, valid_detections = tf.image.
        combined_non_max_suppression(...)
```

Listing 4.2. Wykrywanie obiektów za pomocą YOLOv4

System przetwarza surowe dane wyjściowe, filtrując i formatując wyniki z użyciem funkcji pomocniczych (np. `utils.format_boxes()`). Dodatkowo odczytywane są nazwy klas z pliku konfiguracyjnego, aby przypisać odpowiednią etykietę do każdego wykrytego obiektu.

3. Filtrowanie klas

Użytkownik może zdecydować, które klasy obiektów mają być uwzględnione podczas renderowania. Domyślnie dozwolone są wszystkie klasy zawarte w pliku `.names`, jednak istnieje możliwość ograniczenia listy do wybranych etykiet (np. tylko `person`, `car`):

```

1      allowed_classes = ['person', 'car']
2      ...
3      if class_name not in allowed_classes:
4          deleted_indx.append(i)
```

Listing 4.3. Filtrowanie wykrytych klas obiektów

Dzięki temu użytkownik może ukierunkować system detekcji na konkretne cele, co jest przydatne podczas testowania określonych scenariuszy, np. wykrywania pieszych na przejściach.

4. Wizualizacja wykrytych obiektów

Wykryte obiekty są rysowane na ekranie w postaci prostokątów ograniczających (ang. *bounding boxes*). Każdy z nich zawiera również tekstową etykietę klasy obiektu:

```

1      pygame.draw.rect(display, (255, 255, 255), rect, 2)
2      label = bbox_font.render(classname, True, (255, 255, 255))
3      )
```

Listing 4.4. Wizualizacja wykrytych obiektów na ekranie

System umożliwia również dynamiczne skalowanie czcionki, co wpływa na czytelność wyników. Takie podejście znaczco ułatwia analizę działania modelu w czasie rzeczywistym, umożliwiając wizualną weryfikację dokładności wykryć.

5. Reakcja na dane wejściowe

W oprogramowaniu zaimplementowany został system obsługi zdarzeń klawiatury, umożliwiający ręczne sterowanie pojazdem w trybie symulacyjnym:

```
1     controller = KeyboardControl(world, args.autopilot)
2     if controller.parse_events(client, world, clock):
3         return
```

Listing 4.5. Obsługa zdarzeń klawiatury w symulatorze

Dzięki temu operator może aktywnie testować system detekcji w różnych sytuacjach – zmieniając prędkość pojazdu, tor jazdy czy ustawienia kamery.

6. Integracja komponentów w pętli głównej

Wszystkie powyższe funkcje zostały zintegrowane w głównej pętli gry `game_loop()`, która odpowiada za nieprzerwaną aktualizację symulacji, wykrywanie obiektów i renderowanie wyników:

```
1     while True:
2         clock.tick_busy_loop(60)
3         ...
4         detections = []
5         ...
6         world.render(display, detections)
7         pygame.display.flip()
```

Listing 4.6. Pętla główna symulacji CARLA

System działa w czasie rzeczywistym z częstotliwością odświeżania obrazu około 60 FPS, co czyni go użytecznym narzędziem do eksperymentów w dziedzinie autonomicznej jazdy.

Rozdział 5

Dyskusja rezultatów i wnioski końcowe

Celem niniejszej pracy było opracowanie systemu wykrywania i rozpoznawania obiektów takich jak znaki drogowe, pojazdy oraz piesi na obrazach pochodzących z kamery samochodowej, z wykorzystaniem algorytmu detekcji YOLOv4 oraz środowiska symulacyjnego CARLA. Projekt zakładał implementację rozwiązania w języku Python, integrację modelu głębokiego uczenia ze środowiskiem symulacyjnym oraz weryfikację skuteczności rozwiązania poprzez testy wirtualne w różnych warunkach drogowych.

Wszystkie cele określone w zakresie pracy zostały zrealizowane:

- Zapoznano się z funkcjonalnością środowiska CARLA, analizując jego architekturę, możliwości sterowania pojazdem oraz integracji z zewnętrznym oprogramowaniem.
- Przeprowadzono przegląd metod wykrywania obiektów na obrazach z kamer samochodowych, ze szczególnym uwzględnieniem algorytmu YOLO jako rozwiązania kompromisowego między szybkością a dokładnością.
- Zaimplementowano system detekcji obiektów, integrując YOLOv4 z symulatorem CARLA poprzez modyfikację skryptu `manual_control.py`.
- Przeprowadzono testy, które pozwoliły ocenić skuteczność detekcji w różnych scenariuszach symulacyjnych (np. zmienne warunki pogodowe, różna liczba obiektów, perspektywa kamery).
- Sformułowano wnioski oraz wskazano kierunki dalszego rozwoju systemu.

Wnioski

Integracja detektorów obiektów z symulatorami stanowi obecnie nieodłączny element testowania algorytmów autonomicznej jazdy – zarówno na etapie prototypowania, jak i walidacji modeli w środowiskach kontrolowanych.

Przeprowadzone eksperymenty wykazały, że model YOLOv4 bardzo dobrze sprawdza się w zadaniu wykrywania obiektów w czasie rzeczywistym. Uzyskane rezultaty

były zadowalające zarówno pod względem liczby wykrytych obiektów, jak i ich klasyfikacji. Model skutecznie identyfikował pojazdy, ludzi oraz znaki drogowe w różnych warunkach oświetleniowych i pogodowych.

Na tle innych podejść, np. SSD czy Faster R-CNN, YOLOv4 wyróżnia się znacznie wyższą prędkością działania, co ma kluczowe znaczenie w kontekście pojazdów autonomicznych. Choć dokładność detekcji może być nieco niższa niż w przypadku modeli bardziej złożonych, to kompromis pomiędzy szybkością a precyzją został zachowany na bardzo dobrym poziomie, co potwierdza literatura przedmiotu oraz wyniki innych badaczy w tej dziedzinie.

Na podstawie przeprowadzonych testów można sformułować następujące wnioski:

1. Środowisko CARLA umożliwia realistyczną symulację warunków jazdy, co pozwala na skuteczne testowanie algorytmów percepcyjnych bez konieczności korzystania z rzeczywistych pojazdów.
2. Algorytm YOLOv4 zapewnia wysoką wydajność w czasie rzeczywistym, dzięki czemu możliwe jest wykrywanie wielu obiektów (samochody, piesi, znaki) przy zachowaniu płynności działania systemu.
3. Integracja detektora z kodem symulacyjnym CARLA, w tym przechwytywanie obrazu, przetwarzanie klatek oraz renderowanie detekcji, może być zrealizowana w sposób stabilny i modularny. Modułowa struktura umożliwia łatwe rozszerzanie funkcjonalności w przyszłości.
4. Wprowadzenie możliwości filtrowania klas oraz dynamicznego renderowania wyników na ekranie znacząco poprawia czytelność systemu i ułatwia analizę zachowania modelu.
5. Otrzymane rezultaty w pełni uzasadniają osiągnięcie założonych celów, gdyż zaprojektowany system wykrywa obiekty z dużą dokładnością i niskim opóźnieniem, co odpowiada wymaganiom stawianym przed systemami percepacji w pojazdach autonomicznych.

Mimo pozytywnych rezultatów, należy wskazać kilka ograniczeń i możliwości ich eliminacji:

- Model YOLOv4 nie zawsze poprawnie rozpoznaje obiekty w dużym oddaleniu lub w słabych warunkach oświetleniowych, co może wynikać z ograniczeń danych treningowych lub niskiej rozdzielczości obrazu.
- Detekcja odbywa się wyłącznie na podstawie danych wizyjnych – system mógłby zostać ulepszony poprzez fuzję danych z innych sensorów (np. LIDAR, radar), co poprawiłoby jego odporność na błędy w trudnych warunkach.
- Wyniki testowanego systemu zostały przedstawione na podstawie zrzutów ekranu, przedstawiając pojedynczą klatkę. Jako, iż system umożliwia rozpoznawanie obiektów w czasie rzeczywistym nie było możliwe przedstawienie tego w formie pisemnej.

- Testy przeprowadzono wyłącznie w środowisku symulacyjnym, które – mimo wysokiego realizmu – nie oddaje w pełni nieprzewidywalności świata rzeczywistego. Wdrożenie systemu na realnych danych wymagałoby dalszego dostosowania i oceny.
- Z powodu ograniczeń sprzętowych system został przetestowany w nieco gorszych warunkach, niż zalecanych przez sam symulator CARLA. Dodatkowo system do detekcji obiektów YOLO pobiera kolejne zasoby sprzętowe na skutek czego w gorszych warunkach pogodowych, takich jak noc czy deszcz oraz przy dużym natężeniu ruchu ilość klatek była bardzo niska.

Możliwy rozwój systemu

W oparciu o zdobytą wiedzę, możliwe są następujące kierunki rozwoju systemu:

- Zastosowanie modelu YOLOv8 lub innych nowszych architektur, które oferują lepszą dokładność i możliwość pracy na mniejszych urządzeniach (np. Jetson Nano, Raspberry Pi).
- Rozszerzenie systemu o moduł decyzyjny, który na podstawie wykrytych obiektów podejmuje działania – np. zatrzymanie pojazdu, zmiana pasa, ostrzeżenie o bezpieczeństwie.
- Wprowadzenie mechanizmów oceny jakości detekcji (precision, recall, mAP) oraz zapisywanie wyników do analizy porównawczej.
- Implementacja systemu śledzenia obiektów (np. Deep SORT), co pozwoliłoby na analizę trajektorii oraz zachowań uczestników ruchu drogowego.
- Testowanie systemu na rzeczywistych nagraniach z kamer samochodowych, celem oceny jego przydatności w praktycznych wdrożeniach.

Ostatecznie, praca w pełni zrealizowała zakładane cele i potwierdziła skuteczność połączenia narzędzi symulacyjnych z algorytmami głębokiego uczenia w kontekście systemów percepcyjnych. W oparciu o przeprowadzone badania oraz analizę wyników można stwierdzić, że integracja YOLOv4 z symulatorem CARLA stanowi efektywne, elastyczne i przyszłościowe narzędzie do projektowania systemów rozpoznawania otoczenia w pojazdach autonomicznych.

Bibliografia

- [1] Politechnika Warszawska. Zasoby z e-sezamu: Architektura yolov4 i konwolucyjne sieci neuronowe, 2025-04-04.
- [2] Joseph Redmon and Ali Farhadi. Yolov3: An incremental improvement. <https://arxiv.org/abs/1804.02767>, 2018-04-08.
- [3] Koltun Vladlen Ros German. Carla simulator. https://carla.readthedocs.io/en/latest/start_introduction/, 2025-02-12.
- [4] Epic Games. Coordinate system and spaces in unreal engine. <https://dev.epicgames.com/documentation/en-us/unreal-engine/coordinate-system-and-spaces-in-unreal-engine>, 2025-05-18.
- [5] Epic Games. Units of measurement in unreal engine. <https://dev.epicgames.com/documentation/en-us/unreal-engine/units-of-measurement-in-unreal-engine>, 2025-05-18.
- [6] Epic Games. Unreal engine documentation. <https://docs.unrealengine.com/4.27/en-US/>, 2025-03-26.
- [7] Shaoqing Ren, Kaiming He, Ross B. Girshick, and Jian Sun. Faster R-CNN: Towards real-time object detection with region proposal networks. In *Advances in Neural Information Processing Systems*, 2015.
- [8] Ross Girshick. Fast r-cnn. In *Proceedings of the IEEE international conference on computer vision*, pages 1440–1448, 2015.
- [9] Wei Liu, Dragomir Anguelov, Dumitru Erhan, Christian Szegedy, Scott Reed, Cheng-Yang Fu, and Alexander C. Berg. Ssd: Single shot multibox detector. In *Proceedings of the European Conference on Computer Vision (ECCV)*, 2016.
- [10] Alexey Bochkovskiy, Chien-Yao Wang, and Hong-Yuan Mark Liao. Yolov4: Optimal speed and accuracy of object detection. <https://arxiv.org/abs/2004.10934>, 2020-04-23.
- [11] Yann LeCun, Yoshua Bengio, and Geoffrey Hinton. Deep learning. <https://www.nature.com/articles/nature14539>, 2015-05-28.
- [12] Joseph Redmon, Santosh Divvala, Ross Girshick, and Ali Farhadi. You only look once: Unified, real-time object detection. <https://arxiv.org/abs/1506.02640>, 2016.

- [13] Ian Goodfellow, Yoshua Bengio, and Aaron Courville. *Deep Learning*. MIT Press, Cambridge, MA, 2016.
- [14] Alexey Bochkovskiy, Chien-Yao Wang, and Hong-Yuan Mark Liao. Yolov4: Optimal speed and accuracy of object detection.
<https://arxiv.org/abs/2004.10934>, 2020.
- [15] Aurélien Géron. *Hands-On Machine Learning with Scikit-Learn, Keras, and TensorFlow*. O'Reilly Media, Sebastopol, CA, 2019.
- [16] Charu C. Aggarwal. *Neural Networks and Deep Learning*. Springer, Cham, 2018.
- [17] Vivienne Sze, Yu-Hsin Chen, Tien-Ju Yang, and Joel Emer. *Efficient Processing of Deep Neural Networks*. Morgan & Claypool, San Rafael, CA, 2017.
- [18] Tsung-Yi et al. Lin. Microsoft coco: Common objects in context.
<https://arxiv.org/abs/1405.0312>, 2025-04-12.